

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

The Dump is on Fire

Κυπραίου Παρασκευή (Α.Μ 51814043)

Γεωργίου Αλεξάνδρα (Α.Μ 51814004)

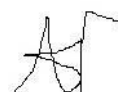
Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Νατάσσα Μαρκίδου, Πρόεδρος Τμήματος

Αθήνα, Ιούλιος 2021

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι κάτωθι υπογεγραμμένες Κυπραίου Παρασκευή του Σπυρίδωνος με αριθμό μητρώου 51814043 και Γεωργίου Αλεξάνδρα του Ανδρέα με αριθμό μητρώου 51814004 φοιτήτριες του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού του Τμήματος Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών, δηλώνουμε υπεύθυνα ότι: «Είμαστε συγγραφείς αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχαμε για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες κάναμε χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνουμε ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από εμάς αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μας, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μας ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μας».

Η Δηλούσα (υπογραφή) Η Δηλούσα (υπογραφή)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για τη διεκπεραίωση της παρούσας πτυχιακής εργασίας θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την επιβλέπουσα καθηγήτριά μας, Νατάσσα Μαρκίδου, για τη συνεργασία και την πολύτιμη συμβολή της στην ολοκλήρωσή της. Επίσης, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους ανθρώπους που μας έδωσαν την ευκαιρία να τους ακούσουμε και που μοιράστηκαν τα προσωπικά τους βιώματα μαζί μας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο *The Dump is on Fire* ασχολείται με την έρευνα και την φωτογραφική καταγραφή της εγκατάστασης της χωματερής Άνω Λιοσίων-Φυλής και παρουσιάζεται υπό την μορφή φωτογραφικού βιβλίου το οποίο αποτελείται από εικόνες τραβηγμένες μέσα και γύρω από την εγκατάσταση της χωματερής.

Η εργασία αποτελείται από τα εξής κεφάλαια:

- **Εισαγωγή**
- **Καταναλωτισμός και χωματερές του κόσμου**
- **Ιστορική εξέλιξη της χωματερής Άνω Λιοσίων-Φυλής**
- **Το σύγχρονο πρόβλημα του ΧΥΤΑ Άνω Λιοσίων-Φυλής**
- **Η διεθνής πρακτική**
- **Η δική μας προσέγγιση**
- **Συμπεράσματα-Λύσεις στο πρόβλημα**
- **Βιβλιογραφία**
- **Παράρτημα**

Στην εισαγωγή παρουσιάζεται το γενικό πλαίσιο της εργασίας, η μεθοδολογία προσέγγισης του θέματος και οι επιδιωκόμενοι στόχοι.

Ακολουθεί κείμενο που αφορά τον καταναλωτισμό και το πώς ο όρος αυτός συνδέεται με το φαινόμενο των χωματερών παγκοσμίως.

Στη συνέχεια γίνεται εκτεταμένη αναφορά στην ιστορική εξέλιξη της χωματερής Άνω Λιοσίων-Φυλής καθώς και στο σύγχρονο πρόβλημα του Χ.Υ.Τ.Α.¹

Συνεχίζουμε με την προσέγγιση του θέματος των χωματερών από διάφορους φωτογράφους ανά τον κόσμο, παραθέτοντας αμέσως μετά και την δική μας φωτογραφική προσέγγιση.

Τέλος, διατυπώνονται τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την παρούσα έρευνα, ενώ το τελευταίο μέρος της εργασίας καταλαμβάνει η βιβλιογραφία και το παράρτημα στο οποίο παραθέτονται προσωπικές μαρτυρίες των κατοίκων της Δυτικής Αττικής σχετικά με τη χωματερή.

¹ Χ.Υ.Τ.Α.: Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΧΩΜΑΤΕΡΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΧΩΜΑΤΕΡΗΣ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ-ΦΥΛΗΣ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ Χ.Υ.Τ.Α ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ-ΦΥΛΗΣ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	18
: Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗ.....	18
: Η ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΛΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ.....	25
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	27
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	29

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο *The Dump is on Fire* μέσω της έρευνας και της φωτογραφικής καταγραφής της εγκατάστασης της χωματερής Άνω Λιοσίων-Φυλής έχει ως στόχο να αποτυπώσει το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι της Δυτικής Αττικής, να εξάγει συμπεράσματα και να προτείνει πιθανές λύσεις σε αυτό. Η χωματερή Άνω Λιοσίων-Φυλής λειτουργεί παράνομα από το 1960 μέχρι και σήμερα παρά τις χρόνιες διαμαρτυρίες των κατοίκων της Δυτικής Αττικής αλλά και τις πρόσφατες έρευνες ειδικών οι οποίες χαρακτηρίζουν την συνεχιζόμενη λειτουργία της χωματερής μία τοξική και μη βιώσιμη κατάσταση. Στη χωματερή θάβονται καθημερινά 5.000 τόνοι σκουπιδιών προερχόμενα από κάθε περιοχή της Ελλάδας, αριθμός απαγορευτικός για την χωρητικότητα και τις προδιαγραφές του συγκεκριμένου χώρου ταφής απορριμμάτων. Παρότι πολίτες και περιβάλλον πλήττονται άμεσα από αυτή την αδικαιολόγητη δραστηριότητα, το πρόβλημα συνεχίζει να διογκώνεται χωρίς να προσφέρεται κάποια λύση από τους αρμόδιους. Στο θεωρητικό μέρος της εργασίας μας θα εξετάσουμε το φαινόμενο των χωματερών παγκοσμίως, θα ανατρέξουμε στο ιστορικό της δημιουργίας του Χ.Υ.Τ.Α Άνω Λιοσίων-Φυλής και θα αναφερθούμε στο σύγχρονο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι της Δυτικής Αττικής. Ύστερα, θα αναλύσουμε το έργο φωτογράφων οι οποίοι κατέγραψαν τις χωματερές και τους ανθρώπους που κατοικούν πλησίον. Θα αναφερθούμε στη δική μας φωτογραφική προσέγγιση αλλά και στο πώς η φωτογραφία μπορεί να λειτουργήσει σαν μέσο τεκμηρίωσης και κοινωνικής κριτικής. Τέλος, θα ολοκληρώσουμε με τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την δημιουργία αυτής της εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΧΩΜΑΤΕΡΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Η βιομηχανική επανάσταση άλλαξε τη δομή των κοινωνιών σε οικονομικό, κοινωνικό και πνευματικό επίπεδο. Σε χώρες όπως η Αγγλία, η Γαλλία και οι Ηνωμένες Πολιτείες η αλλαγή αυτή έγινε εμφανέστερη και τότε δημιουργήθηκε για πρώτη φορά η έννοια της κατανάλωσης. Βασικό στοιχείο αυτής της αλλαγής ήταν η εκβιομηχάνιση της κοινωνίας στην οποία κυρίαρχο λόγο έπαιξε η μεταποίηση που μείωσε σημαντικά την χειρωνακτική εργασία και έκανε χρήση νέων τεχνικών μέσων που αύξησαν την παραγωγή. Η αύξηση της μαζικής παραγωγής είχε ως αποτέλεσμα την μείωση του κόστους των προϊόντων και την απορρόφηση μεγάλου αριθμού εργατών. Με τις νέες μονάδες παραγωγής δημιουργήθηκε για πρώτη φορά αγοραστικό κοινό το οποίο χάρη στην ανάπτυξη του βιοτικού του επιπέδου ήταν ικανό να αγοράζει τα προϊόντα που παρήγαγε. Η ιδέα της κατανάλωσης αγαθών αντιστοιχούσε στην ευημερία και σε μία καλύτερη, πιο ικανοποιητική ζωή. Έτσι, η κατανάλωση έγινε αυτοσκοπός για την επίτευξη της ευτυχίας.

Πλέον, ο καταναλωτισμός έχει λάβει κυρίαρχη θέση στη ζωή μας. Η κατανάλωση έχει γίνει αυτοσκοπός και δεν σχετίζεται πλέον με τις πραγματικές ανάγκες μας. Έχει διαμορφωθεί ένα νέο πολιτισμικό πρότυπο προκειμένου οι πολίτες να βρουν νόημα και καταξίωση μέσα από όσα καταναλώνουν. Κινητήρια δύναμη αυτού του συστήματος είναι το κίνητρο του κέρδους το οποίο υπάρχει πριν στιδήποτε άλλο. Η υπερκατανάλωση αγαθών σχετίζεται επίσης με την παγκόσμια φτώχεια. Από πολιτική άποψη, ο καταναλωτισμός έχει χρησιμοποιηθεί σαν μέσο χειραγώγησης αλλά και σαν μοντέλο ανάπτυξης. Η κατανάλωση καλλιεργεί την επιθυμία του ατόμου να ικανοποιήσει ανάγκες κατά κανόνα τεχνητές. Παράλληλα, συμβάλλει στην τεράστια έκταση της μόλυνσης που βιώνουμε καθώς οδηγεί σε όλο και μεγαλύτερη σπατάλη φυσικών πόρων αλλά και αντίστοιχη παραγωγή αποβλήτων.

Οι Χώροι Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α) είναι ειδικά διαμορφωμένοι χώροι μέσα στους οποίους γίνεται η περισυλλογή και η ταφή των απορριμμάτων των αστικών κέντρων. Η εγκατάσταση του Χ.Υ.Τ.Α προβλέπεται να είναι διαμορφωμένη με τέτοιο τρόπο ώστε τα απόβλητα που βρίσκονται στο χώρο εναπόθεσής τους να μην διαφεύγουν στο γύρω περιβάλλον ή στον υδροφόρο ορίζοντα, ειδικότερα όταν υπάρχουν κατοικημένες περιοχές σε μικρή απόσταση από την χωματερή. Κάτι τέτοιο

επιτυγχάνεται με τη στεγανοποίηση των σκουπιδιών με χώμα, πλαστικές μεμβράνες, τσιμέντο και άλλα αντίστοιχα υλικά. Η απόθεση των απορριμμάτων μπορεί να διαρκέσει έως και 30 χρόνια. Μετά από αυτό το χρονικό διάστημα προβλέπεται από τη νομοθεσία το κλείσιμο των συγκεκριμένων χώρων απόθεσης και στα έτη που ακολουθούν γίνονται τα κατάλληλα έργα για την επαναφορά του περιβάλλοντος στην αρχική του μορφή. Αυτό επιτυγχάνεται με το ολοκληρωτικό θάψιμο των σκουπιδιών και τη στεγανοποίηση του χώρου με γεωμεμβράνες, ώστε να αποφευχθεί η μόλυνση της περιοχής από τις τοξικές ουσίες που βρίσκονται στη χωματερή. Τα έργα της αποκατάστασης του χώρου μπορεί να διαρκέσουν έως και 20 χρόνια.

Κάθε χρόνο ο άνθρωπος παράγει πάνω από δύο δισεκατομμύρια τόνους αστικών στερεών αποβλήτων. Σε όλο τον κόσμο υπάρχουν πάνω από 50.000 χώροι ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων και μέσα σε αυτούς εργάζονται δύο εκατομμύρια άνθρωποι σε επικίνδυνες και απάνθρωπες συνθήκες, εκ των οποίων το 20% είναι παιδιά τα οποία δεν πηγαίνουν σχολείο. Άνθρωποι οι οποίοι ζουν μέσα στη φτώχεια, δεν έχουν πάει σχολείο και δεν μπορούν να καλύψουν τις πιο βασικές τους ανάγκες, κυριολεκτικά εξαρτώνται από την χωματερή, καθώς επί σειρά χρόνων έχουν μάθει να βιοπορίζονται από αυτήν. Ρακοςυλλέκτες, ηλικιωμένοι, μικρά παιδιά και ολόκληρες οικογένειες είναι οι εργάτες των χωματερών, είναι εκείνοι που ξεχωρίζουν τα υλικά για ανακύκλωση, που βιώνουν το πραγματικό φάσμα της παγκόσμιας κατανάλωσης, ζώντας κυριολεκτικά πάνω σε βουνά από σκουπίδια. Για αυτούς η χωματερή έχει γίνει το νέο τους σπίτι και μία πραγματικότητα που οι περισσότεροι άνθρωποι θα δυσκολεύονταν ακόμα και να τη συλλάβουν ως ρεαλιστική. Το προϊόν φεύγει από το εργοστάσιο, φτάνει στον καταναλωτή και σχεδόν πάντα καταλήγει σε μία χωματερή. Οι επιπτώσεις αυτής της ανεξέλεγκτης διάθεσης σκουπιδιών είναι τεράστιες όσον αφορά την υγεία των ανθρώπων και την συντήρηση των ζώντων οργανισμών και του περιβάλλοντος. Το νερό, το έδαφος και ο αέρας μολύνονται καθημερινά από τοξικές και επικίνδυνες ουσίες χωρίς να υπάρχει ο οποιοσδήποτε έλεγχος για την αποτροπή αυτής της κατάστασης.

Τα τελευταία χρόνια οι ανεπτυγμένες χώρες εξαγουν παράνομα τα δικά τους απόβλητα, πολλά από τα οποία είναι τοξικά και μη ανακυκλώσιμα, σε διάφορες αναπτυσσόμενες χώρες εκτός Ευρώπης όπως η Ινδονησία, η Μαλαισία, η Ταϊλάνδη και οι Φιλιππίνες. Οι ΗΠΑ είναι ο μεγαλύτερος ρυπαντής παγκοσμίως, καθώς οι

Αμερικάνοι παράγουν το τριπλάσιο του παγκόσμιου μέσου όρου των σκουπιδιών ενώ παράλληλα ανακυκλώνουν μόλις το 35%. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι εξίσου μεγάλος εξαγωγέας σκουπιδιών με το Σουδάν, τη Σενεγάλη, την Τουρκία, την Ινδία και την Κίνα να είναι οι μεγαλύτεροι αποδέκτες σκουπιδιών της. Στην Κίνα, η οποία για πολλά χρόνια ήταν ο μεγαλύτερος εισαγωγέας πλαστικών απορριμμάτων παγκοσμίως, έχει πλέον απαγορευτεί βάσει νέας νομοθεσίας η εισαγωγή σκουπιδιών και ανακυκλώσιμων άλλων χωρών. Αυτή η σημαντική απόφαση είχε ως αποτέλεσμα οι μεγάλοι εξαγωγείς σκουπιδιών των ανεπτυγμένων χωρών να αναζητήσουν άλλες χώρες για να τα εξάγουν όπως η Ινδονησία, η Μαλαισία και το Βιετνάμ. Πολλές από αυτές τις χώρες, ακολούθησαν το παράδειγμα της Κίνας και με τη Σύμβαση της Βασιλείας θεσπίστηκε ο έλεγχος για διασυνοριακή διακίνηση επικίνδυνων αποβλήτων. Με την συμφωνία 186 κρατών, οι εξαγωγείς αποβλήτων έχουν υποχρέωση να ζητούν για να λάβουν σχετική άδεια από τις κυβερνήσεις των δικαιούχων κρατών πρώτου μεταφέρουν τοξικά ή μη ανακυκλώσιμα πλαστικά στην επικράτειά τους. Αυτή η συνθήκη είναι νομικά δεσμευτική σε όλο τον κόσμο αλλά μέχρι και σήμερα η παράνομη μεταφορά σκουπιδιών συνεχίζει να υφίσταται σε πολλά κράτη παγκοσμίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΧΩΜΑΤΕΡΗΣ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ-ΦΥΛΗΣ

Η ιστορία της χωματερής Άνω Λιοσίων-Φυλής είναι τόσο μακρόχρονη και περίπλοκη που είναι αδύνατον να γνωρίζουμε την εξελικτική της πορεία πλήρως και με λεπτομέρειες. Θεωρούμε όμως αναγκαίο να αναφέρουμε τα βασικότερα ιστορικά στοιχεία που θα βοηθήσουν να παρουσιαστεί αυτό το θέμα επαρκώς και τα οποία προέρχονται από έγκυρες πηγές² και ντοκουμέντα³.

Τις απαρχές της δημιουργίας της χωματερής συναντάμε στα μέσα της δεκαετίας του 1960, όταν ένα παλιό εγκαταλελειμμένο λατομείο που βρίσκεται στα σύνορα των δήμων Άνω Λιοσίων και Φυλής ξεκινάει να λειτουργεί ως μία από τις πολλές χωματερές της πρωτεύουσας, με τους δήμους να ξεφορτώνουν χύδην κάθε είδους σκουπίδι ή απόβλητο. Η κατάσταση αρχίζει να βελτιώνεται υποτυπωδώς με την δημιουργία του ενιαίου συνδέσμου των δήμων, καθώς αρχίζει εκείνο το διάστημα το θάψιμο σκουπιδιών με χώμα.

Το 1965 ξεκινάει επισήμως η λειτουργία της χωματερής Άνω Λιοσίων-Φυλής, αν και αυτή θεωρείται ήδη κορεσμένη. Από την αρχή της λειτουργίας της εναποτίθενται σε αυτήν νοσοκομειακά απόβλητα και τοξικές ουσίες, αφού δεν υπάρχει άλλος χώρος για την διάθεσή τους. Επί σειρά ετών ο χώρος λειτουργεί χωρίς στοιχειώδη υποδομή, δεν είναι περιφραγμένος, δεν έχει στεγάνωση, ούτε και γίνεται συλλογή των στραγγισμάτων. Παράλληλα, την ίδια χρονική περίοδο, λειτουργούν περίπου 25 παράνομες χωματερές στο νομό Αττικής, ενώ συνολικά σε όλη τη χώρα φθάνουν τις 1.300.

Το 1970 δημιουργείται ο Ενιαίος Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Αττικής (ΕΣΔΚΝΑ), ένας φορέας που έχει την ευθύνη για τη συλλογή και απόθεση των σκουπιδιών αλλά και την εφαρμογή κάποιων μέτρων για τη βελτίωση των χωματερών που λειτουργούν στην Αττική. Το 1985 η χωματερή στην περιοχή του Σχιστού θεωρείται κατά κοινή ομολογία κορεσμένη.

² Κυριακή, 24 Ιουνίου 2018 20:22, ΧΥΤΑ Φυλής - Μία βρώμικη ιστορία μισού αιώνα, Εφημερίδα «Καθημερινή», <https://www.cityface.gr>

³ Θωμάς Μπιζάς, 22 Ιουλίου 2018, Η αληθινή ιστορία του ΧΥΤΑ Φυλής, <https://paraponofylis.blogspot.com>

Ύστερα από επίμονες προσπάθειες των δημάρχων της περιοχής και έπειτα από πέντε χρόνια επέρχεται τελικά το οριστικό κλείσιμό της. Ενώ συμβαίνουν τα παραπάνω, το 1989 πραγματοποιείται η πρώτη καταγραφή στοιχείων που αφορούν τα απορρίμματα. Σε όλη τη χώρα καταγράφονται 1.420 εγκεκριμένοι χώροι και 3.430 παράνομοι με τους τελευταίους να δέχονται το 35% των συνολικών απορριμμάτων δημιουργώντας πολλαπλά προβλήματα στον περιβάλλοντα χώρο. Καταγγέρονται σοβαρές επιπτώσεις στον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα πολλών περιοχών, ενώ η συνολική παραγωγή σκουπιδιών υπολογίζεται ότι φθάνει πλέον τα 3,5 εκατομμύρια. Το 1991, με το οριστικό κλείσιμο της χωματερής του Σχιστού, η χωματερή Άνω Λιοσίων-Φυλής μένει μόνη, με εξαίρεση μερικές μικρές διάσπαρτες χωματερές, να εξυπηρετεί σχεδόν το σύνολο της Αττικής. Με αφορμή το μονοπώλιο της χωματερής Άνω Λιοσίων-Φυλής ο ΕΣΔΚΝΑ αναθέτει σε γραφείο μελετών τη διερεύνηση της καταλληλότητας δύο άλλων τοποθεσιών, στον Αυλώνα και τις Μηλιές Γραμματικού, που είχαν προεγκριθεί από τη νομαρχία. Το 1992 προστίθενται για να μελετηθούν δύο νέες θέσεις στη Ριτσώνα και μία κοντά στο Βαρνάβα. Ειδικότερα, με απόφαση του τότε υφυπουργού ΠΕΧΩΔΕ Χρ. Κατσιγιάννη, οι τρεις εξ αυτών παίρνουν προέγκριση. Την ίδια χρονιά η Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΕΔΚΝΑ) αποφασίζει ότι θα δημιουργηθούν τρεις χώροι υγειονομικής ταφής απορριμμάτων στο νομό Αττικής. Υπό αυτό τον όρο, ο δήμος Άνω Λιοσίων-Φυλής αποδέχεται να είναι η σημερινή χωματερή, ένας από τους τρεις ΧΥΤΑ.

Το 1993, ο νέος υπουργός ΠΕΧΩΔΕ Κώστας Λαλιώτης αποκλείει την περίπτωση της Ριτσώνας, επισημαίνοντας ότι ένας νομός δεν είναι δυνατόν να στέλνει τα σκουπίδια του εκτός των γεωγραφικών του ορίων. Το 1994, η ΤΕΔΝΚΑ επιβεβαιώνει την πρόταση για την δημιουργία τριών ΧΥΤΑ και το υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ ξεκινάει τη διαδικασία για την εξεύρεση θέσεων. Το 1995, ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ παρουσιάζει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα για τη διαχείριση των απορριμμάτων, που περιλαμβάνει σταθμούς μεταφόρτωσης, χώρους υγειονομικής ταφής και εργοστάσια ανακύκλωσης. Συγκεκριμένα, για την Αττική προβλέπονται έξι σταθμοί μεταφόρτωσης, από τους οποίους έχουν ήδη οριστεί οι τρεις (Ελαιώνας, Σχιστό και Υμηττός), δύο ΧΥΤΑ, από τους οποίους έχουν οριστεί μόνο τα Άνω Λιόσια-Φυλή, καθώς και τη δημιουργία εργοστασίων ανακύκλωσης.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 δημιουργείται ο πρώτος ΧΥΤΑ (ΧΥΤΑ Ι Άνω Λιοσίων) και το 2000 δημιουργείται ο δεύτερος (ΧΥΤΑ ΙΙ Άνω Λιοσίων), σε συνέχεια του πρώτου. Κατόπιν, αποφασίζεται η επέκταση της χωματερής στον Δήμο Φυλής το 2003 (α΄ φάση ΧΥΤΑ Φυλής) και το 2006 (β΄ φάση ΧΥΤΑ Φυλής). Η διαρκής επέκταση του ενός ΧΥΤΑ στη Δυτική Αττική είναι ουσιαστικά το μοναδικό επίτευγμα που έχει καταφέρει η Αυτοδιοίκηση μέχρι και σήμερα.

Το 2012 προκρίνεται σε ιδιώτη η ανάθεση της διαχείρισης των απορριμμάτων με τέσσερις μονάδες επεξεργασίας, όμως το 2014 η ηγεσία της Περιφέρειας Αττικής ακυρώνει τον σχεδιασμό ως αδιαφανή και ασύμβατο με τις ευρωπαϊκές αρχές της διαχείρισης των απορριμμάτων.

Το 2017 στον χώρο των 108 στρεμμάτων που επρόκειτο να γίνει μία από τις μονάδες που ακυρώθηκαν, αποφασίζεται να επεκταθεί η β΄ φάση του ΧΥΤΑ (συνολικά 358 στρέμματα), ένας χώρος που έχει ήδη γεμίσει. Ενώ η Περιφέρεια εγκρίνει ένα νέο σύγχρονο περιφερειακό σχεδιασμό (ΠΕΣΔΑ), με βάση τις ευρωπαϊκές αρχές στη διαχείριση των απορριμμάτων, στη συνέχεια αποφεύγει να ενισχύσει την εφαρμογή του. Καθυστερεί τραγικά όλους τους διαγωνισμούς για τη μελέτη και κατασκευή μονάδων διαλογής ή κομποστοποίησης και αποφεύγει να χωροθετήσει νέους ΧΥΤΑ φοβούμενη τις τοπικές αντιδράσεις. Αντίστοιχα, ο ΕΔΣΝΑ βιάζεται να εγκαταλείψει κάθε πρόθεση λειτουργίας του Χ.Υ.Τ.Υ ⁴ Γραμματικού, παρότι αυτός θα εξυπηρετούσε μόνο τους δήμους της περιοχής και μόνο με υπόλειμμα επεξεργασίας. Σήμερα, εν έτη 2021, και ενώ υπήρχε συμφωνία για το κλείσιμο της χωματερής τη χρονιά αυτή, ψηφίζεται νομοσχέδιο με το οποίο εγκρίνεται η δημιουργία ενός ακόμα ΧΥΤΑ σαν επέκταση των υπόλοιπων τριών. Μετά τη θετική γνωμοδότηση του περιφερειακού συμβουλίου Αττικής, για τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων του νέου ΧΥΤΑ στη Φυλή και ενώ ακόμη δεν έχει εκδοθεί η απόφαση, ο ΕΔΣΝΑ έχει ξεκινήσει και «τρέχει» μία παράλληλη διαδικασία, για την κατασκευή μιας νέας μονάδας επεξεργασίας σύμμεικτων απορριμμάτων και βιοαποβλήτων, πάλι στη Φυλή, που παραπλανητικά αναφέρεται ως «μονάδα του κεντρικού τομέα». Οι παραπάνω διαδικασίες έχουν δρομολογηθεί, παρά τις έντονες αντιδράσεις των πολιτών και προτού καν ολοκληρωθεί και παρουσιαστεί η μελέτη για την

⁴ ΧΥΤΥ: Χώροι Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων (πρώιμη μορφή Χ.Υ.Τ.Α)

αναθεώρηση του ισχύοντος περιφερειακού σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων της Αττικής. Τα έργα βρίσκονται ακόμα σε εξέλιξη στην «είσοδο» του κυττάρου και η κατασκευή του νέου κομματιού γίνεται παράλληλα με την απόθεση σκουπιδιών. Τα απορριμματοφόρα συνεχίζουν να ξεφορτώνουν, ενώ στο βάθος οι μπουλντόζες σκάβουν το βουνό για να δημιουργήσουν κι άλλο χώρο. Καθημερινά, 5.000 τόνοι σκουπιδιών καταλήγουν στην χωματερή, ο περιβάλλον χώρος μεταβάλλεται ασταμάτητα και ταχύτατα αλλά η νομιμότητα των δραστηριοτήτων που λαμβάνουν μέρος στην εγκατάσταση συνεχίζει να απουσιάζει από το τοπίο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΧΥΤΑ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ-ΦΥΛΗΣ

Η χωματερή Άνω Λιοσίων-Φυλής δέχεται καθημερινά 5.000 τόνους απορριμμάτων, δηλαδή το σύνολο των αστικών απορριμμάτων της Αττικής και των υγειονομικών αποβλήτων όλης της χώρας. Εκεί καταλήγει το 80% των οικιακών απορριμμάτων του λεκανοπεδίου, με αποτέλεσμα να προκαλείται υπερκορεσμός σκουπιδιών και να δημιουργείται τεράστιο περιβαλλοντικό πρόβλημα γύρω και μέσα στην ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Αττικής. Επιπλέον, εκτός από τα σκουπίδια των Δήμων της Δυτικής Αττικής, παράνομα μεταφέρονται στη χωματερή σύμμεικτα απορρίμματα περιοχών εκτός λεκανοπεδίου, ακόμα και νησιών, κάτω από το μανδύα των ανακυκλώσιμων. Τα σκουπίδια της Σαλαμίνας, της Μυκόνου και του Δήμου Εκάλης καταλήγουν όλα στο ίδιο σημείο, από κέντρα που θα έπρεπε να έχουντο δικό τους σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των απορριμμάτων.

Αυτή η αδικαιολόγητη δραστηριότητα συμβαίνει εις βάρος των γειτονικών Δήμων της χωματερής. Αξιοσημείωτο είναι πως η παρουσία χωματερών συναντάται σε περιοχές οι οποίες είναι οικονομικά και κοινωνικά υποβαθμισμένες εξαιτίας της αδιαφορίας που βιώνουν από τις αρμόδιες αρχές και το κράτος. Διαπιστώνουμε λοιπόν πως η χωματερή είναι ακόμα ένας δείκτης κοινωνικής ανισότητας.

Αποτέλεσμα αυτής της μαζικής συγκέντρωσης σκουπιδιών είναι η εικόνα που επικρατεί στον αστικό ιστό της δημοτικής ενότητας Άνω Λιοσίων-Φυλής και των γύρω από την χωματερή περιοχών (Νέα Ζωή Ασπρόπυργου, Ζεφύρι, Ζωφριά, Καματερό, Πετρούπολη, κ.α). Οι περισσότερες εξ αυτών περιοχές είναι παντού γεμάτες από

μπάζα και σκουπίδια δημιουργώντας ένα τοπίο με φερτά υλικά. Σε αυτό μπορεί να παρατηρήσει κανείς την αδιαφορία των αρχών με ημιτελή έργα και μπαλώματα που εγκυμονούν κινδύνους για μικρά παιδιά και περαστικούς.

Χαρακτηριστικό, τραγικό παράδειγμα αποτελεί η περιοχή Νέα Ζωή στον Ασπρόπυργο η οποία βρίσκεται σε απόσταση “αναπνοής” από τον ΧΥΤΑ, μόλις 2 χιλιόμετρα. Στη σκιά της χωματερής της Φυλής, στον οικισμό αυτό ζούν αποκλειστικά Ρομά. Ζουν “μέσα” στα σκουπίδια και χάρη σε αυτά. Στην περιοχή κυριαρχεί μια έντονη, αποπνικτική μυρωδιά. Ένα ανακάτεμα από τα διυλιστήρια, τη χωματερή της Φυλής και τα καλώδια που καίγονται παραδίπλα. Μετρημένα είναι και τα σπίτια που έχουν ρεύμα και νερό. Οι παράγκες κυριαρχούν. Σχεδόν όλοι οι κάτοικοι ασχολούνται με την ανακύκλωση. Οι αλβανικής καταγωγής Ρομά πάνε στη χωματερή, η οποία ανοίγει «ανεπισήμως» για δυο τρεις ώρες το μεσημέρι και μαζεύουν στρώματα, κατσαρόλες και οτιδήποτε άλλο βρουν. Στη Νέα Ζωή βρίσκονται 5-6 βιοτεχνίες που αγοράζουν ανακυκλώσιμα. Τα αγοράζουν από τους Ρομά και μετά τα πουλάνε σε μεγάλες εταιρείες ανακύκλωσης εκτός Ασπροπύργου. Εκμεταλλεύονται την μεγάλη ανάγκη αυτών των ανθρώπων για χρήματα, με σκοπό το κέρδος. Τα περισσότερα παιδιά του οικισμού ακολουθούν τα χνάρια των γονιών τους και ασχολούνται με την συλλογή απορριμμάτων από την χωματερή αλλά και με την ανακύκλωση αυτών. Οι άνθρωποι αυτοί είναι καταδικασμένοι να αρρωσταίνουν και να αργοπεθαίνουν από την τοξικότητα της χωματερής καθημερινά, προσπαθώντας να βιοποριστούν. Ταυτόχρονα, ο τρόπος ζωής τους αποκλείει μία ομαλή συναναστροφή με τους κατοίκους των περιοχών αυτών.

Οι κάτοικοι των υπόλοιπων περιοχών (Άνω Λιόσια, Φυλή, Ζεφύρι, Ζωφριά, Καματερό, Πετρούπολη, κ.α) μιλάνε για τις συχνές καύσεις ελαστικών που γίνονται στη χωματερή, καθώς και άλλων υλικών που μολύνουν την ήδη επιβαρυμένη ατμόσφαιρα με αποτέλεσμα να απειλείται συνεχώς η υγεία τους. Συχνά ο “εχθρός” είναι αόρατος. Ιδίως τους καλοκαιρινούς μήνες οι κάτοικοι αυτών των περιοχών είναι ανελέθευροι να βγούν στα μπαλκόνια και τους κήπους τους εξαιτίας της έντονης

δυσσομίας και της αποπνικτικής τοξικής ατμόσφαιρας. Πολλές από τις οικογένειες που διαμένουν μόνιμα σε δήμους της Δυτικής Αττικής επιβεβαιώνουν πως μέλη της οικογένειάς τους έχουν πεθάνει από καρκίνο και πως αυτό είναι ένα φαινόμενο που έχει ξεκινήσει να συμβαίνει σε ανησυχητικά υψηλά επίπεδα ειδικά στο Δήμο Φυλής εδώ και πολλά χρόνια. Όπως μας ανέφεραν σε σχετική συζήτηση ένα ακόμη πρόβλημα που αντιμετωπίζουν εξαιτίας της κατάστασης αυτής είναι πως η αξία της ακίνητης περιουσίας τους στην περιοχή μειώνεται συνεχώς.

Μία ακόμη απόδειξη της αδιαφορίας των αρμόδιων φορέων για την υγεία των πολιτών έγκειται στο γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια το εργοτάξιο Άνω Λιοσίων-Φυλής έχει μετατραπεί σε παράνομη χωματερή θέτοντας σε κίνδυνο την υγεία και των δημόσιων υπαλλήλων. Με εντολή δήμαρχου τα φορτηγά εναποθέτουν μπάζα, σίδερα και ογκώδη αντικείμενα στο χώρο του εργοταξίου κατ' εξακολούθηση και ανεξέλεγκτα, δημιουργώντας μια μεγάλη εστία ρύπανσης του περιβάλλοντος. Οι εργαζόμενοι δεν εναντιώνονται σε αυτές τις ενέργειες και τηρούν σιγή ιχθύος φοβούμενοι μην χάσουν τις δουλειές τους.

Ένα σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι της χωματερής είναι αυτό των μη ικανοποιητικών μισθών. Ο νόμος προβλέπει πως για επαγγέλματα τα οποία θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή ή την υγεία του εργαζομένου ο μισθός είναι αρκετά πιο υψηλός από άλλα επαγγέλματα που δεν περιλαμβάνουν τόσο αντίξοες συνθήκες. Οι εργαζόμενοι της χωματερής Άνω Λιοσίων-Φυλής δεν φαίνεται να έχουν κάποια επιλογή. Κατά κανόνα οι κάτοικοι των διάφορων βιομηχανικών περιοχών καλούνται να εργασθούν σε αντίστοιχα περιβάλλοντα, για να ανταπεξέλθουν οικονομικά όταν δεν υπάρχει κάποια άλλη διέξοδος, με αποτέλεσμα να εργάζονται χωρίς να αμείβονται επαρκώς για την δουλειά που κάνουν.

Μετά από την χρόνια απαίτηση των κατοίκων για διεξαγωγή έρευνας σχετικά με τα συγκεντρωμένα υλικά στη χωματερή, μελετητές ανέλαβαν να καταγράψουν όλα τα στατιστικά στοιχεία για το περιεχόμενο της χωματερής. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των μελετών που διεξάχθηκαν, όλοι οι ρύποι στην υπό εξέταση περιοχή υπερβαίνουν κατά πολύ τα θεσμοθετημένα όρια. Βαρέα μέταλλα, ρύποι αλλά και ραδιενεργά στοιχεία, μετρήθηκαν σε συγκεντρώσεις που υπερβαίνουν τα θεσμοθετημένα επιτρεπτά όρια σε ατμόσφαιρα, έδαφος, αλλά και υπόγειο νερό, σε έκταση 10.000 στρεμμάτων γύρω από την Ολοκληρωμένη Εγκατάσταση Διαχείρισης

Απορριμμάτων (ΟΕΔΑ) Φυλής. Στα συμπεράσματα των μελετών αναφέρεται χαρακτηριστικά: «Οι τιμές των αέριων, εδαφικών ρύπων και ρύπων του υδροφόρου ορίζοντα μετρήθηκαν αναλυτικά και διαπιστώθηκαν μεγάλες και εγκληματικές υπερβάσεις σε σχέση με τα θεσμοθετημένα όρια (εθνική νομοθεσία, ευρωπαϊκή νομοθεσία, νέα Ολλανδική λίστα, οριακές τιμές έκθεσης κλπ.)⁵». Οι μελετητές μίλησαν για «απελπιστική περιβαλλοντική κατάσταση» στην έκταση των 10.000 στρεμμάτων και κατέγραψαν ως χαρακτηριστική την ύπαρξη βαρέων μετάλλων, αρωματικών υδρογονανθράκων, διοξινών-φουρανίων, βενζολίου-τολουολίου, PCB-PCT, φαινολών, μεθανίου, αμμωνίου, αλλά και ραδιενεργών στοιχείων (ράδιο 224, ράδιο 226, τρίτιο 3, θόριο 232, μόλυβδος 210 κλπ). Σχετικά με τις συγκεντρώσεις των ραδιενεργών στοιχείων -που εξετάστηκαν μόνο στη θέση της παλιάς χωματερής- στις μελέτες καταγράφεται ότι «προκαλούν ακτινοβολίες πολύ μεγαλύτερες από τη φυσική ακτινοβολία, με αποτέλεσμα την ανεπανόρθωτη βλάβη της υγείας όλων των ζώντων οργανισμών».⁶

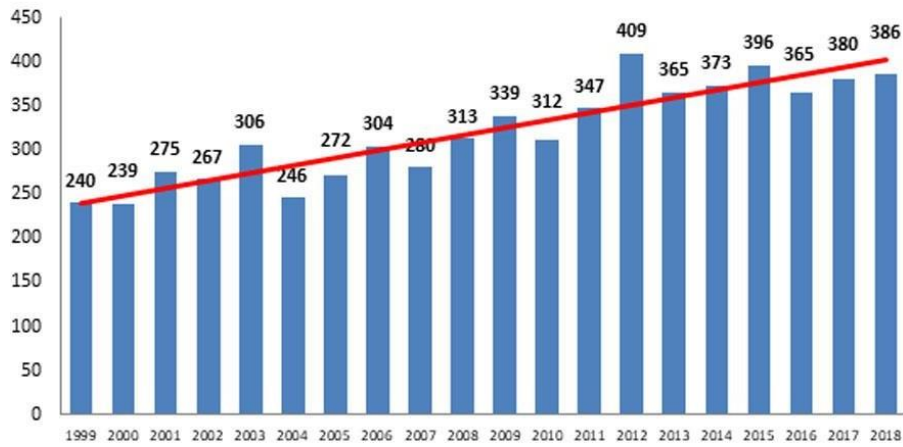
⁵ Στέργιος Ζιαμπάκας, 30 Γενάρη 2021 14:25, ΧΥΤΑ Φυλής: Μια «απελπιστική περιβαλλοντική κατάσταση», «Η Εφημερίδα των Συντακτών», <https://www.efsyn.gr>
Αφροδίτη Δαΐκου, Σπύρος Δοντάς, Αθήνα 2019, ΟΡΙΑΚΕΣ ΤΙΜΕΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ & ΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΣΕ ΧΗΜΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ 2019(Ελληνική νομοθεσία, ACGIH, DFG), <https://www.elinyae.gr>
INTERGEO,2000, Ευρωπαϊκή & Εθνική Νομοθεσία, <https://intergeo.gr/aporripansi-europaiki-ethniki-nomothesia/>
Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 5 Απριλίου 2006, <https://eur-lex.europa.eu>

⁶ Στέργιος Ζιαμπάκας, 28 Μαρτίου 2018, Βόμβες... αέρος, εδάφους, υπεδάφους στον ΧΥΤΑ Φυλής, «Η Εφημερίδα των Συντακτών», <https://www.efsyn.gr>

Την ίδια στιγμή, παράνομα και ανεξέλεγκτα απορρίπτονται τόνοι λυματολάσπης στην χωματερή. Τα ευρήματα των δύο μελετών, στο βαθμό που είναι στοιχειωδώς αξιόπιστα, περιγράφουν μία περιβαλλοντική και υγειονομική βόμβα για εκατοντάδες χιλιάδες κατοίκους της Δυτικής Αθήνας και της Δυτικής Αττικής, η υγεία και η ζωή των οποίων βρίσκεται εκτεθειμένη σε απίστευτους κινδύνους. Υπό κανονικές συνθήκες, μετά την αποκάλυψη των μελετών για το ΧΥΤΑ Φυλής, θα έπρεπε να έχει σημάνει γενικός συναγερμός, να έχουν επιληφθεί οι αρμόδιες για το περιβάλλον και την υγεία αρχές, να έχει γίνει αναλυτική ενημέρωση του πληθυσμού και να έχουν αναληφθεί συγκεκριμένες δράσεις για την εξάλειψη της αιτίας του φαινομένου, που δεν είναι άλλη από τη συνέχιση της παράλογης λειτουργίας της εγκατάστασης της Φυλής.

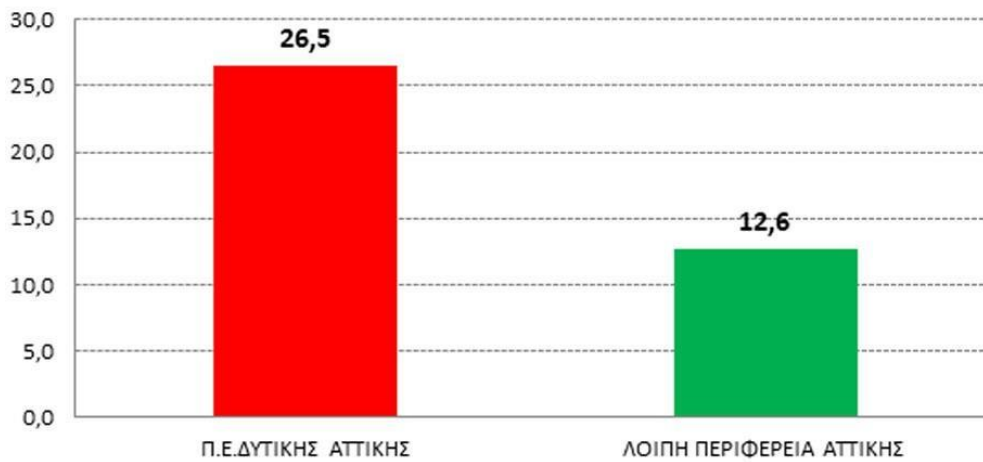
Διάγραμμα 1
Θάνατοι από νεοπλασίες στην Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής
Αττικής, 1999-2018

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 2
Αύξηση % του ποσοστού των θανάτων από νεοπλασίες,
1999-2018:

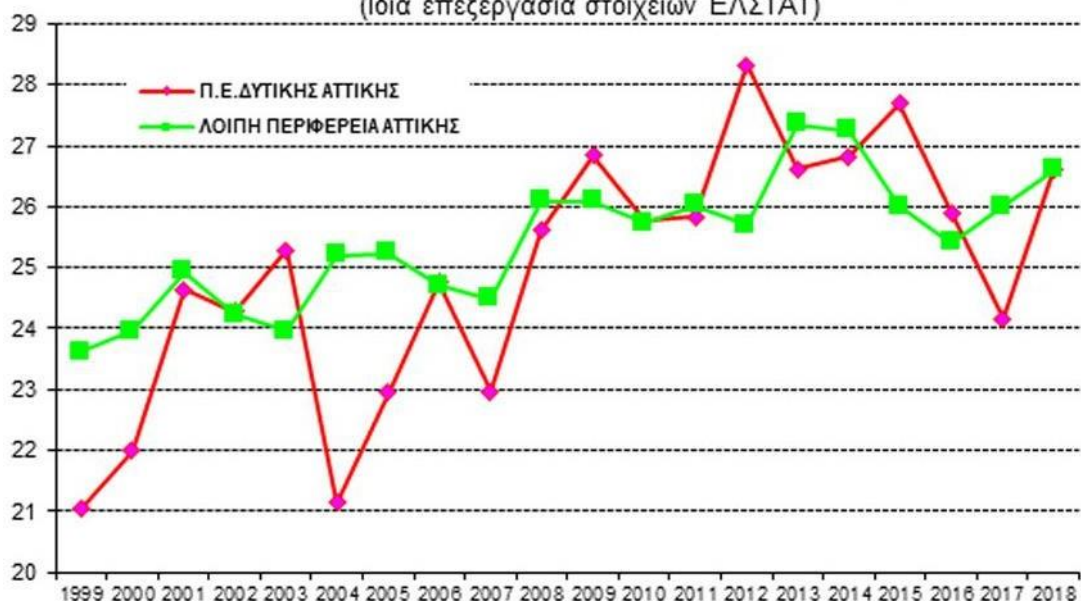
Δυτική Αττική και Λοιπή Περιφέρεια Αττικής
 (Πηγή: Ίδια επεξεργασία δεδομένων ΕΛΣΤΑΤ)

Διάγραμμα 3
Θάνατοι από νεοπλασίες
στην Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής, 1999-2018:
Ποσοστό % στο σύνολο των θανάτων

Διάγραμμα 4
Ποσοστό % των θανάτων από νεοπλασίες, 1999-2018:
Δυτική Αττική και Λοιπή Περιφέρεια Αττικής
(Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ)

Είναι βαθιά προβληματικό το γεγονός ότι από τότε μέχρι και σήμερα τα πράγματα δεν έχουν αλλάξει προς το καλύτερο. Το οριστικό κλείσιμο της εγκατάστασης της Φυλής και η ανάπτυξη του μοντέλου της αποκεντρωμένης διαχείρισης είναι μία απολύτως δικαιολογημένη απαίτηση που οι κάτοικοι έχουν δημοσιοποιήσει πολλά χρόνια τώρα. Απευθυνθήκαμε στους κατοίκους αυτών των περιοχών και αυτό που οι ίδιοι μας επικοινωνήσαν ήταν η ανάγκη να κλείσουν άμεσα, οριστικά και αμετάκλητα

η χωματερή των Άνω Λιοσίων-Φυλής στην Αττική μαζί με όλες τις εγκαταστάσεις της που υπάρχουν μέσα και γύρω από αυτήν. Οι άνθρωποι αυτοί αγωνίζονται χρόνια, συμμετέχοντας σε συλλογικές δράσεις με σκοπό την γνωστοποίηση του προβλήματος στους υπόλοιπους πολίτες και πιέζοντας σημαντικά τις αρμόδιες αρχές ώστε να επέλθει η αλλαγή. Προσπαθούν με κάθε τρόπο και μέσο να πάρουν ξανά τις ζωές στα χέρια τους. Μοχθούν για εκείνους, για εμάς, τις επόμενες γενιές και για το περιβάλλον. Για έναν καλύτερο και πιο δίκαιο κόσμο. Τους ζητήσαμε λοιπόν να εκφράσουν οποιαδήποτε επιθυμία, προβληματισμό, παράπονο σχετικά με το θέμα της χωματερής της Φυλής και να καταστεί αυτό ένα είδος μαζικής μαρτυρίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

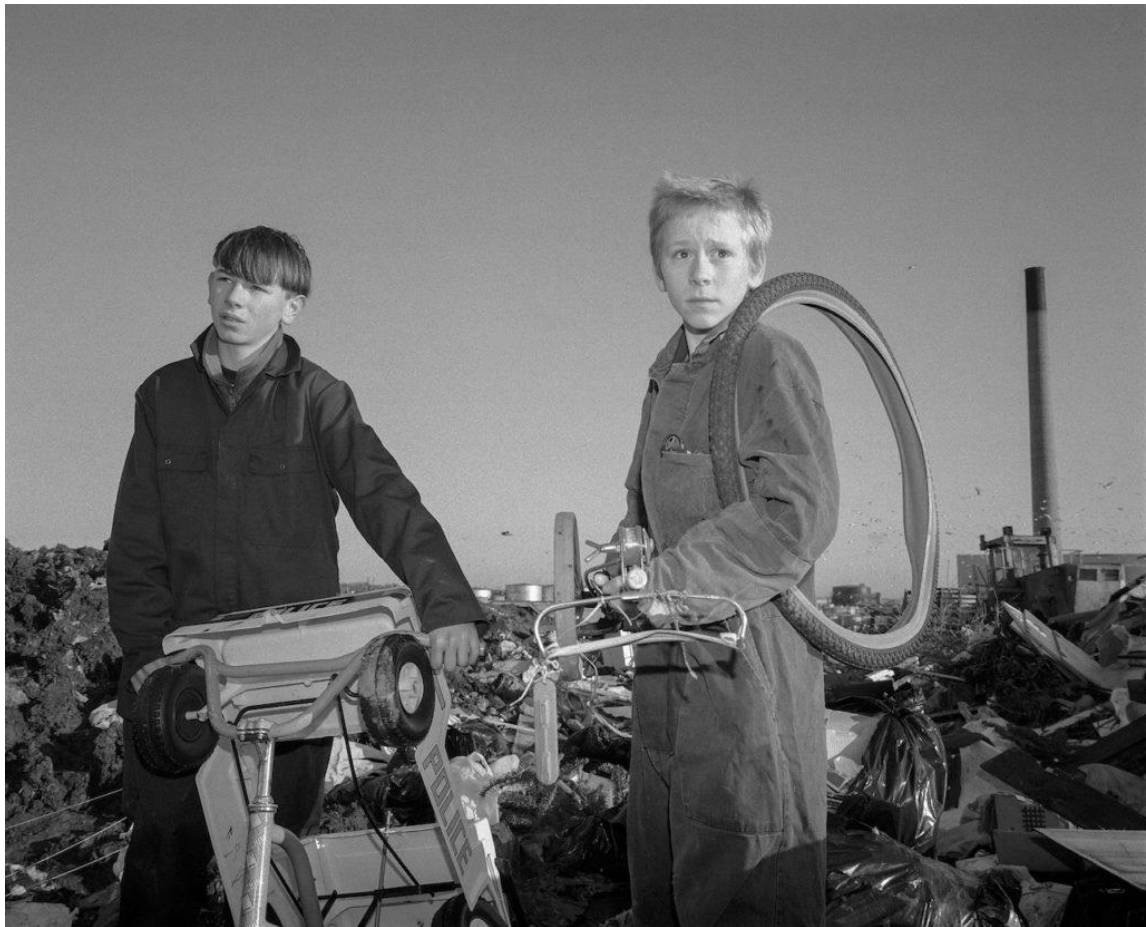
4.1: Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Ερευνώντας τι συμβαίνει στον υπόλοιπο πλανήτη σχετικά με το φαινόμενο των χωματερών, διαπιστώσαμε ότι πολλοί φωτογράφοι έχουν ευαισθητοποιηθεί και ερευνήσει το συγκεκριμένο θέμα, προσεγγίζοντας το με ποικίλους τρόπους.

Πιο συγκεκριμένα, οι φωτογράφοι που έχουν ασχοληθεί με την φωτογραφική καταγραφή χωματερών, συνήθως αντιμετωπίζουν το θέμα τους με τους εξής τρόπους: πρωταρχικό ενδιαφέρον για αυτούς αποτελεί η ανθρώπινη παρουσία στο τοπίο, δημιουργούν πορτραίτα μέσα στο χώρο της χωματερής, καταγράφουν τους κατοίκους αυτών των υποβαθμισμένων και απομακρυσμένων περιοχών, φέρνοντας έτσι στο φως ένα είδος ιστορικής μαρτυρίας για τον τόπο και τους ανθρώπους σε μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Η καταγραφή είναι άλλοτε αποστασιοποιημένη (deadpan) εστιάζοντας στο τοπίο και άλλοτε υποκειμενική δίνοντας έμφαση στην ζώσα εμπειρία.

Ο Άγγλος φωτογράφος Ken Grant, επισκεπτόταν και απαθανάτιζε τον χώρο υγειονομικής ταφής του Biston Moss, κάθε Σαββατοκύριακο, στην περιοχή του λιμανιού Birkenhead, στην βορειοδυτική Αγγλία από το 1989 μέχρι το 1997. Για έξι χρόνια περιπλανιόταν συχνά γύρω από την χωματερή, πήγαινε σε αγώνες ποδοσφαίρου ή σε πάρκα της περιοχής με σκοπό να προσεγγίζει συστηματικά τους εργαζόμενους της χωματερής, ώστε να τον εμπιστευτούν σταδιακά για να μπορέσει να τους φωτογραφίσει αργότερα στον χώρο εργασίας τους. Μέσα σε αυτό το διάστημα δημιούργησε μία σειρά από ασπρόμαυρες αναλογικές φωτογραφίες τετράγωνου φορμά, κυρίως πορτραίτα των εργαζομένων εν ώρα δουλειάς, ή όταν

χαλάρωναν στα διαλείμματα.

Άνευ τίτλου, 1989-1997

Οι εικόνες του έχουν ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα, αφού ο ίδιος εστίασε στους εργάτες της χωματερής και τις διαπροσωπικές σχέσεις που ανέπτυσαν μεταξύ τους όλα αυτά τα χρόνια, δίνοντας δευτερεύοντα ρόλο στον περιβάλλοντα χώρο. Βλέπουμε πως οι εικονιζόμενοι δεν κοιτάζουν το φακό του φωτογράφου και πως περισσότερο οι φωτογραφίες λειτουργούν σαν κομμάτια μίας μεγαλύτερης ιστορίας των ανθρώπων της εργατικής τάξης και της εκβιομηχανοποιημένης Αγγλίας την εποχή εκείνη. Οι πόζες των ανθρώπων αλλά και η σύνθεση του κάδρου τις κάνει να μοιάζουν σκηνοθετημένες και σίγουρα βλέπουμε μέσα από την μεγάλη χρονική περίοδο που ανέπτυξε μία σχέση με τους ανθρώπους της χωματερής, την επιθυμία του φωτογράφου να παρουσιάσει με την ιδιαίτερη κοινωνιολογική ματιά του ένα φαινόμενο που αφορά τους κατοίκους αυτών των περιοχών αλλά και την καθημερινότητα των ανθρώπων.

Άνευ τίτλου, 1989-1997

Η φωτογραφική σειρά του Αμερικάνου φωτορεπόρτερ Giles Clark, *Haiti: Waste In Time* (2011), αφορά μία χωματερή 200 στρεμμάτων που βρίσκεται 5 χιλιόμετρα βόρεια της πρωτεύουσας της Αϊτής μέσα στην οποία εργάζονται εκατοντάδες άνδρες, γυναίκες και παιδιά. Πρωταρχικό ρόλο στις φωτογραφίες του έχει το ανθρώπινο στοιχείο και η εκφραστικότητα των προσώπων, μέσα σε μία μουντή και αποπνικτική ατμόσφαιρα σε γκρίζους τόνους. Ο τεράστιος χώρος υγειονομικής ταφής ανήκει στην κυβέρνηση και βρίσκεται ακριβώς πάνω από τον υδροφορέα Plain Cul-De-Sac ο οποίος παρέχει πόσιμο νερό για τις φτωχότερες γειτονιές του Port-Au-Prince. Οι άνθρωποι αυτοί δεν έχουν ιατρική περίθαλψη, ούτε καθαρό νερό να πιούν και να πλυθούν. Ζούν σε καλύβες και εργάζονται ανάμεσα σε βουνά απορριμμάτων εισπνέοντας καθημερινά τις τοξικές ουσίες που απελευθερώνονται από την καύση αυτών.

Άνευ τίτλου, 2011

Παρά το γεγονός ότι αυξάνονται συνεχώς τα προβλήματα υγείας τους και αργοπεθαίνουν δουλεύοντας, καμία από τις εταιρείες διάθεσης στερεών αποβλήτων που έχει διορίσει η κυβέρνηση δεν παρέχει στους εργαζομένους τίποτα περισσότερο από πλαστικά γάντια μιας χρήσης, αφήνοντας την τύχη τους στο έλεος του Θεού. Η αστυνομική παρουσία είναι επίσης ανύπαρκτη εδώ και χρόνια στην περιοχή και ως αποτέλεσμα της απουσίας αυτής η χωματερή έχει γίνει ένα ασφαλές καταφύγιο για μερικούς από τους πιο εγκληματικούς χαρακτήρες του Port-au-Prince. Ο Giles Clark θέλησε να καταγράψει αυτές τις συνθήκες. Το project *Haiti: Waste In Time* αντιπροσωπεύει τον απελπισμένο αγώνα της Αϊτής για να ανασηκωθεί από τα βάθη της δυστυχίας και της διαφθοράς που βιώνει εδώ και δεκαετίες.

Άνευ τίτλου, 2011

Βλέπουμε πως ο φωτογράφος έχει χρησιμοποιήσει ευρυγώνιο φακό σε πολλές από τις εικόνες του, δίνοντας έτσι την δυνατότητα στο θεατή να επεκτείνει το βλέμμα του από άκρη σε άκρη στο βάθος του τοπίου. Υπάρχει παντού καπνός από τα σκουπίδια που καίγονται, ο οποίος καλύπτει την άλλοτε διαυγή ατμόσφαιρα και τις σκοτεινές φιγούρες που κυριολεκτικά περπατάνε πάνω στα σκουπίδια. Ο Giles Clark δίνει σημασία στην χρωματική παλέτα των εικόνων. Η χωματερή που καταλήγει να είναι ένα ξεθωριασμένο γκρι χρώμα σε διάφορους τόνους, έχει παρεισφρήσει στα ρούχα και τα πρόσωπα των ανθρώπων. Αυτό το στοιχείο βρίσκεται σε έντονη αντίθεση με τον γεμάτο σύννεφα ουρανό, το μοναδικό φωτεινό σημείο που παραμένει αναλλοίωτο από το γύρω περιβάλλον.

Στη φωτογραφική σειρά *Burial Dance* ο Αμερικανός φωτογράφος Nolan Conway, σε διάρκεια δύο μηνών επισκέπτεται 22 χωματερές σε 12 πολιτείες των Η.Π.Α στις οποίες ακόμα επιτρέπεται η είσοδος στους πολίτες. Απαθανατίζει τους επισκέπτες οι οποίοι ξεφορτώνουν τα σκουπίδια τους και διάφορους ρακοσυλλέκτες οι οποίοι ψάχνουν να βρουν αντικείμενα αξίας. Ο Nolan Conway αναφέρει ότι στα 19 του

επισκέφτηκε για πρώτη φορά τον χώρο υγειονομικής ταφής στην πατρίδα του Yakima της Ουάσιγκτον. Έμεινε έκπληκτος όταν ο υπεύθυνος που τον συνόδευε, χωρίς δισταγμό του έδωσε εντολή να στηρίξει το αυτοκίνητό του κατευθείαν στο βουνό των σκουπιδιών ώστε να ξεφορτώσει τα απορρίμματα που ήθελε.

Άνευ τίτλου, αχρονολόγητη

Δώδεκα χρόνια αργότερα, επέστρεψε στην χωματερή με τη φωτογραφική του μηχανή. Διαπίστωσε ότι πλέον η παρουσία του ευρύ κοινού είχε περιοριστεί σε ένα συγκεκριμένο κομμάτι της χωματερής. Έτσι αποφάσισε να ταξιδέψει σε όλη την Αμερικανική Δύση αναζητώντας χώρους υγειονομικής ταφής όπου επιτρέπεται στους απλούς ανθρώπους η πρόσβαση στα αναχώματα των σκουπιδιών. Απαθανατίζει τους επισκέπτες οι οποίοι ξεφορτώνουν τα σκουπίδια τους και διάφορους ρακοσυλλέκτες οι οποίοι ψάχνουν να βρουν αντικείμενα αξίας δημιουργώντας μια σειρά 26 φωτογραφιών με τίτλο *Burial Dance*. Οι εικόνες του επικεντρώνονται στο ανθρώπινο στοιχείο παρουσιάζοντας θα λέγαμε την παρουσία τους στην χωματερή, ως ένα παιχνίδι, μια ευχάριστη αναζήτηση χαμένων θησαυρών.

Άνευ τίτλου, αχρονολόγητη

Ο Conway ακολουθεί μία πιο ελεύθερη προσέγγιση του θέματος και φωτογραφίζει τους επισκέπτες των χωματερών, τους φύλακες, διάφορα αντικείμενα της χωματερής που του προκαλούν το ενδιαφέρον ή ακόμα και το ίδιο το τοπίο που παρατηρεί γύρω του. Αυτό που “δένει” μαζί τις 26 εικόνες είναι η αίσθηση πως η χωματερή αντιμετωπίζεται σαν χώρος επίσκεψης και αναζήτησης, όπου εκεί μπορεί κανείς να ξεφορτώσει τα άχρηστα αντικείμενά του αλλά και να βρει απρόσμενα ένα αντικείμενο αξίας του οποίου η μοίρα θα ήταν προκαθορισμένη.

Ο Ισπανικής καταγωγής φωτογράφος David Rengel Borreguero ερευνά και καταγράφει μία ασυνήθιστη μορφή παιδικής εκμετάλλευσης στη σειρά *Dirty Tourism* (2014). Στις 20 Νοεμβρίου του 1959, η Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού εγκρίθηκε ομόφωνα. Πάνω από 50 χρόνια αργότερα, τα παιδιά από όλο τον κόσμο κυρίως σε Ασία και Αφρική υφίστανται εκμετάλλευση, αναγκάζονται να εργαστούν σε χωματερές, εξωθούνται σε πορνεία, χρησιμοποιούνται ως παιδικοί στρατιώτες. Οι αρμόδιοι φορείς αδιαφορούν για το πρόβλημα ενώ παράλληλα ορισμένοι πολίτες από τις χώρες που υπέγραψαν τη Διακήρυξη, εκμεταλλεόμενοι την κατάσταση επιδίδονται σε πράξεις που πρέπει να καταδικαστούν και να απαγορευτούν. Πολλοί τουρίστες κακοποιούν σεξουαλικά παιδιά, τα χρησιμοποιούν για παροχές μασάζ και ως διασκεδαστές τσίρκου. Τα παιδιά εξαναγκάζονται να δουλεύουν σε χωματερές για να γίνουν τουριστικό αξιοθέατο και να προσελκύσουν ξένους. Η σειρά *Dirty Tourism* ερευνά όλα τα

ανωτέρω. Με τον τίτλο "Βρώμικος Τουρισμός" ο φωτογράφος επισημαίνει την χρησιμοποίηση παιδιών σε χωματερές σαν ατραξιόν για τουρίστες. Στις εικόνες του βλέπουμε ανήλικα παιδιά να ποζάρουν για τους επισκέπτες ενώ ταυτόχρονα μένουν και δουλεύουν μέσα στη χωματερή. Οι φωτογραφίες "κόβουν" την ανάσα. Βλέπουμε μικρά παιδιά να δουλεύουν ανάμεσα

Άνευ τίτλου, 2014-

Άνευ τίτλου, 2014-

σε στοίβες απορριμάτων, σε αντίξοες και πλήρως ανθυγιεινές συνθήκες χωρίς καμία προστασία, ενώ παράλληλα καταφθάνει πλήθος τουριστών κρατώντας κάμερες στα χέρια με μοναδικό σκοπό να φωτογραφηθούν με τα παιδιά-εργάτες. Ο «Βρώμικος Τουρισμός» καταγγέλει αυτές τις πράξεις που παραβιάζουν όλα τα δικαιώματα της παιδικής ηλικίας και υποβιβάζουν τα παιδιά κάνοντάς τα απλά ψυχαγωγικά αντικείμενα.

Άνευ τίτλου, 2014-

Ο φωτογράφος έχει δύο σημεία εστίασης, τους τουρίστες που καταφθάνουν στη χωματερή και τα παιδιά. Τα χρώματα στις εικόνες είναι αρκετά κορεσμένα (το έντονο χρώμα συνδέεται και με τη φύση του φαντασμαγορικού και σε αυτή την περίπτωση το δυστοπικό αξιοθέατο της χωματερής) ενώ τα κάδρα που συνθέτει με τους τουρίστες που βγάζουν σέλφι μαζί με τα παιδιά-εργάτες έχουν ένα κωμικοτραγικό στοιχείο. Το αντικείμενο της επίσκεψης των τουριστών είναι το ίδιο το παιδί που δουλεύει στα όρια της φτώχειας και αυτή η διάσταση που παίρνουν τέτοιες περιοχές ως αξιοθέατα οδηγούν σε ακόμα μεγαλύτερη εκμετάλλευση των ανθρώπων από τους οργανωτές.

Η περιοχή Agbogboshie κοντά στην Άκρα, πρωτεύουσα της Γκάνας είναι το θέμα του Νοτιοαφρικανού φωτογράφου Pieter Hugo και του Γερμανού φωτογράφου Kevin Mcelvaney. Όσο και αν η τεχνολογία βρίσκεται στην ουσία της καθημερινής μας ζωής, ο κόσμος είναι συντριπτικά προσκολλημένος στις νέες τάσεις της αγοράς και επιδιώκει να αποκτήσει την καινούρια εκδοχή μίας ελάχιστα χρησιμοποιημένης

συσκευής. Αυτή η γοητεία, ωστόσο, είναι σε μεγάλο βαθμό ένα προνόμιο, και αυτό γίνεται εμφανές όταν κοιτάζουμε τη σειρά *Agbogbloshie* (2014) του Kevin Mcelvaney αλλά και τη σειρά *Permanent Error* (2011) του Pieter Hugo.

Abdulai Yahaya, *Agbogbloshie Market*, Accra, Ghana, 2010

Untitled, *Agbogbloshie Market*, Accra, Ghana, 2010

Στο *Agbogbloshie* βρίσκεται η μεγαλύτερη χωματερή παγκοσμίως στην οποία καταλήγουν όλες οι ηλεκτρονικές συσκευές του Δυτικού κόσμου και την οποία οι ντόπιοι αποκαλούν Σόδομα και Γόμορα. Είναι ένα δυστοπικό τοπίο καλυμμένο με σκουπίδια και φωτιά, όπου δεν υπάρχει τρόπος διαφυγής. Οι φωτογράφοι

επισκέφθηκαν την χωματερή σε διαφορετική χρονική περίοδο ο καθένας όμως το έργο και των δύο αποτελείται από μια σειρά πορτραίτων των ανθρώπων που ζούν και εργάζονται στην χωματερή. Οι περισσότεροι εξ αυτών είναι έφηβοι και μικρά παιδιά. Στο *Permanent Error*, ο Pieter Hugo ακροβατεί ανάμεσα στα είδη του φωτορεπορτάζ αλλά και της καλλιτεχνικής φωτογραφίας, δημιουργώντας εικόνες σε διάφορα φορμά (τετράγωνο κάδρο, κινηματογραφικό κτλ.). Ζώα, τοπίο και άνθρωποι, όλα συνθέτουν ένα μωσαϊκό της πραγματικότητας που ζουν καθημερινά χιλιάδες εργαζόμενοι της μεγαλύτερης χωματερής ηλεκτρονικών ειδών στον πλανήτη. Οι εικόνες του αφηγούνται την ιστορία μίας περιθωριοποιημένης κοινότητας που κατακλύζεται από τη φτώχεια, αλλά όπου η ανθρώπινη δύναμη και ανθεκτικότητα επιμένουν μέσα σε αυτές τις απάνθρωπες συνθήκες. Ο ίδιος έχει πει σε συνέντευξή του πως επισκέφθηκε την χωματερή πολλές φορές, αφιέρωσε χρόνο ώστε να κερδίσει την εμπιστοσύνη των ανθρώπων εκεί και πέρασε ένα μεγάλο χρονικό διάστημα στο οποίο κατέγραψε ολόκληρη την περιοχή. Πορτραίτα των ατόμων, ζώα που συνυπάρχουν με τους ανθρώπους, τον τρόπο ζωής τους και την συνεχή ανάγκη για επιβίωση. Χρησιμοποίησε μηχανή μεγάλου φορμά και δημιούργησε ένα είδος φωτογραφικής μαρτυρίας για εκείνο τον τόπο κρατώντας τα προσωπικά του στοιχεία αναλλοίωτα (τετράγωνο φορμά, γήινοι τόνοι και ξεθωριασμένη παλέτα, πόζες των ανθρώπων που παραπέμπουν σε σκηνοθετημένη φωτογραφία, χρήση ορίζοντα στο κέντρο σχεδόν της εικόνας, μικρό βάθος πεδίου όσον αφορά τα πορτραίτα κ.α).

Άνευ τίτλου, 2014

Στις εικόνες του Kevin Mcelvaney οι άνθρωποι ποζάρουν κοιτώντας κατά πρόσωπο την κάμερα με φόντο την φρικαλεότητα του τοπίου της χωματερής, ανάμεσα σε

ελεύθερα κοπάδια οικόσιτων ζώων που ψάχνουν τροφή στις στοίβες απορριμάτων, σε μεγάλες φωτιές που δημιουργούνται από την καύση πλαστικών καλωδίων και ηλεκτρονικών συσκευών και στον μαύρο αποπνικτικό καπνό που δημιουργείται από αυτές. Οι εικόνες είναι σοκαριστικές. Οι άνθρωποι εισπνέουν τις τοξικές ουσίες που απελευθερώνονται από την καύση, με αποτέλεσμα να νοσούν από λοιμώξεις του αναπνευστικού συστήματος, υποφέροντας από ανυπόφορους πόνους, πεθαίνοντας καθημερινά αβοήθητοι στην χωματερή. Μένουν οι αθέατοι τραγικοί ήρωες αυτού του κόσμου προς όφελος του κέρδους της Δύσης.

Άνευ τίτλου, 2014

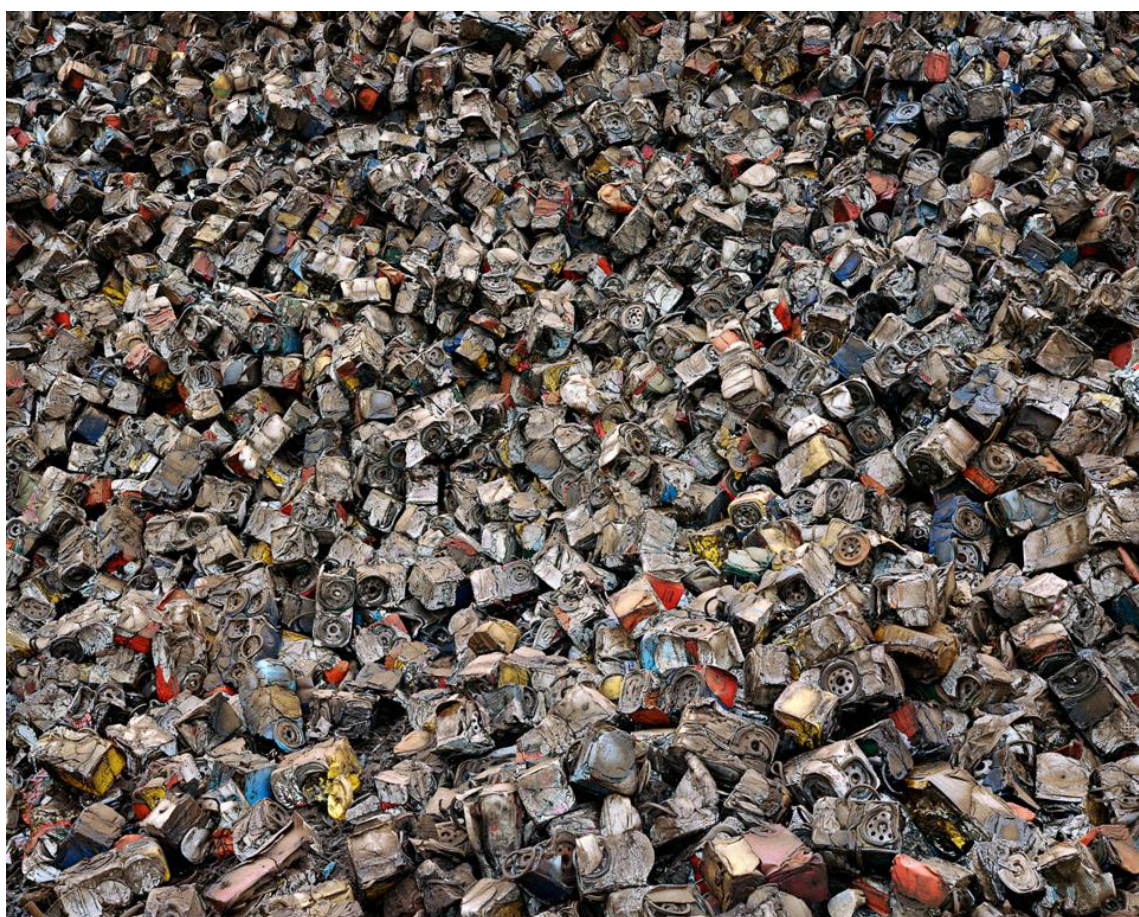
Ο φωτογράφος έχει δημιουργήσει μία σειρά φωτογραφιών στις οποίες το κεντρικό του θέμα είναι κάποιος εργάτης της χωματερής, άνδρας, γυναίκα ή παιδί, ο οποίος βρίσκεται πάντα τοποθετημένος στο κέντρο της εικόνας. Το τοπίο της χωματερής λειτουργεί σαν background με το κεντρικό σημείο να ξεφοντάρει από την υπόλοιπη σκηνή. Αυτό συμβαίνει γιατί σε αντίθεση με τους διάφορους ανθρώπους που λειτουργούν σαν παράλληλη δράση μέσα στο εκάστοτε κάδρο και συμπληρώνουν τη σύνθεση, η φιγούρα που πρωταγωνιστεί κοιτάζει απευθείας τον φωτογραφικό φακό και βρίσκεται τοποθετημένη πιο ψηλά από το έδαφος (συνήθως πατάει πάνω σε κάποια ηλεκτρονική συσκευή).

Άνευ τίτλου, 2014

Το θέμα του είναι ο αθέατος τρόπος με τον οποίο ο άνθρωπος αδιάκοπα εκμεταλλεύεται το τοπίο και τους φυσικούς πόρους για την δημιουργία βιομηχανικών εγκαταστάσεων τεράστιας έκτασης οι οποίες θα του αποφέρουν κέρδος. Οι μεγάλες εκτυπώσεις και οι εκτενείς περιγραφές που συνοδεύουν το έργο μας δίνουν την ευκαιρία να παρατηρήσουμε αυτά τα τοπία και να αντιληφθούμε την ταχύτητα με την οποία ο άνθρωπος είναι ο καταλύτης της μετάλλαξης του τοπίου και του φυσικού περιβάλλοντος προς μία μη αντιστρέψιμη κατάσταση.

Τα τελευταία 25 χρόνια, ο Edward Burtynsky φωτογραφίζει μεγάλων εκτάσεων βιομηχανικά τοπία όπου η ανθρώπινη δραστηριότητα έχει αναδιαμορφώσει την επιφάνεια της γης. Μέσα από αυτή τη φωτογραφική πορεία συνειδητοποίησε πως υπάρχει μία αθέατη πλευρά του κόσμου που είναι τρομακτική και ταυτόχρονα εντυπωσιακή. Όπως και στις προηγούμενες δουλιές του, ο Burtynsky χρησιμοποιεί μηχανές μεγάλου φορμά και έγχρωμο φιλμ. Στο βιβλίο του *Manufactured Landscapes* (2003) βλέπουμε στο κεφάλαιο Urban Mines, σφιχτά κάδρα στα οποία δίνεται έμφαση στην λεπτομέρεια, στο close up και τις υφές. Βουνά από ρόδες αυτοκινήτων, κιβώτια από συσσωρευμένα μέταλλα και πλαστικά, κατόψεις από μεταλλικά τενεκεδάκια αλουμινίου που ξεχύνονται έξω από το κάδρο.

Densified Oil Filters #1, Hamilton, Ontario, Canada, 1997

Άνευ τίτλου, 2003

Οι εικόνες αποκτούν ευκρίνεια στις λεπτομέρειες, διαφάνεια και η κλίμακα των φωτογραφιών δίνει την εντύπωση ενός πρωτόγονου, παρθενικού τοπίου.

Τέλος, η Βελγίδα φωτογράφος Laura Van Severen με την σειρά *Strata* (2020) επιχειρεί μία πιο αποστασιοποιημένη προσέγγιση χωρίς την ανθρώπινη παρουσία. Η κριτική της ματιά απέναντι στο ανεπαρκές σύστημα διαχείρισης απορριμμάτων, συνθέτει ένα αρχιτεκτονικό πορτραίτο της εγκατάστασης και των αλλαγών που επιφέρει η διαδικασία αποκατάστασης του περιβάλλοντα χώρου.

Houthalen-Helchteren, Limburg (Belgium), 2017-

Μετά την φωτογραφική σειρά *Land* (2016) όπου η κύρια θεματική ήταν η αποσύνθεση και η εναλλαγή του περιβάλλοντα χώρου, στη σειρά *Strata* (2017) η φωτογράφος εστιάζει στην γεωλογία των χωματερών, τις στρώσεις του εδάφους οι οποίες εναλλάσσονται διαρκώς και χαρακτηρίζει αυτούς τους χώρους ως το μέρος στο οποίο ο άνθρωπος κρύβει τα υλικά τα οποία δεν μπορούν να απορροφηθούν οργανικά από τη γη.

Tremp, Lleida (Spain), 2017-

Η φωτογράφος ταξίδεψε μέσα σε τρία χρόνια σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες και κατέγραψε τις μεγάλες χωματερές των αστικών κέντρων, σε χώρες όπως η Ρουμανία, η Ισπανία, η Πορτογαλία, η Ολλανδία και το Βέλγιο. Στο σύνολό τους, όλες οι χωματερές που επισκέφθηκε έχουν παρόμοια μορφολογία και οργάνωση όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζονται την απόθεση των απορριμμάτων. Στις εικόνες της αναδεικνύεται έντονα η συνύπαρξη του εναπομείναντος φυσικού τοπίου με το τεχνητό δημιούργημα της εγκατάστασης και το ενδιαφέρον βρίσκεται στην συνεχή μεταβολή του περιβάλλοντα χώρου. Παρότι δεν συναντάμε ανθρώπους στις φωτογραφίες της, η ίδια η χωματερή είναι για την φωτογράφο η αντανάκλαση του καταναλωτικού μοντέλου της σύγχρονης κοινωνίας και η αποκορύφωση της ανικανότητας του να ανταπεξέλθει στα αποτελέσματα αυτής της ταχείας εξέλιξης. Αυτός ο μεγάλος όγκος δουλειάς και έρευνας συμπεριλαμβάνει εικόνες από τεράστιες εκτάσεις γης, των οποίων οι φόρμες αναδुकνεύονται έντονα μέσα από την απόσταση που κρατάει η φωτογράφος από το θέμα της αλλά και από τη χρήση μεγάλου βάθους πεδίου καθώς επίσης και από το καδράρισμα αντιθετικών μεταξύ τους φορμών και γεωμετριών. Σε συνδιασμό με αυτό, έχει δημιουργήσει ένα φωτογραφικό κατάλογο με εικόνες χωματερών τραβηγμένες από δορυφόρο, σαν σημείο αναφοράς για τα διάφορα σημεία τα οποία επισκέφθηκε και φωτογράφησε.

4.2: Η ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Εξετάζοντας τις καταναλωτικές συνήθειες του σύγχρονου ανθρώπου διαπιστώσαμε πως η πλειονότητά τους οδηγεί σε μία χωματερή. Μας δημιουργήθηκε η απορία εάν υφίσταται κάτι αντίστοιχο στον Ελλαδικό χώρο και το ενδιαφέρον μας στράφηκε στην χωματερή Άνω Λιοσίων-Φυλής, την μοναδική χωματερή σε ολόκληρη την Αττική. Μετά από σύντομη έρευνα ανακαλύψαμε πως η λειτουργία της είναι παράνομη, αντιβαίνει όλες τις σχετικές νομοθετικές διατάξεις και η διαχείρισή της γίνεται εις βάρος της υγείας όλων των πολιτών. Έτσι, μας γεννήθηκε η επιθυμία να καταγράψουμε φωτογραφικά την εγκατάσταση του συγκεκριμένου χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων και να εξετάσουμε τον τρόπο διαχείρισής τους. Το παρόν βιβλίο αποτελείται από εικόνες τραβηγμένες μέσα και γύρω από την εγκατάσταση της χωματεράς, την οποία είχαμε την ευκαιρία να επισκεφθούμε μετά από παραχώρηση σχετικής άδειας από τον Αντιπεριφερειάρχη

Αττικής. Κατά την επίσκεψή μας εκεί, προτιμήσαμε να εστιάσουμε στον περιβάλλοντα χώρο διατηρώντας παράλληλα μία αποστασιοποιημένη ματιά στα γεγονότα που εκτυλίσσονταν εκείνη την στιγμή μπροστά μας. Εντύπωση μας προξένησε το γεγονός ότι πέρα από τους εργαζόμενους που βρίσκονταν εκεί, μέσα σε αυτή την τεράστια έκταση υπήρχαν σμήνη γλάρων και αγέλες αδέσποτων σκύλων. Ξαναεπισκεφθήκαμε την περιοχή στην οποία βρίσκεται η χωματερή και φωτογραφήσαμε αυτή τη φορά μία βιομηχανική ζώνη-φάντασμα την οποία επισκέπτονται μόνο εργάτες και Ρομά. Η περιοχή βρίσκεται σε απόσταση 2 χιλιομέτρων από την χωματερή με αποτέλεσμα, σε όποιο σημείο και αν βρισκόμασταν ο Χ.Υ.Τ.Α ήταν η μοναδική μας θέα. Η εργασία μας προσπαθεί να θίξει το μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζει καθημερινά μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού, με την γεωγραφική θέση του Χ.Υ.Τ.Α, χωρίς ωστόσο να αποτελεί πρώτη είδηση.

Άτιλο, 2021

Οι τεχνικές επιλογές που ακολουθήσαμε μας βοήθησαν να εστιάσουμε επιλεκτικά σε στοιχεία του χώρου που μας προκάλεσαν το ενδιαφέρον και που θεωρούμε ότι θα αναδुकνεύονταν καλύτερα μέσα από μία συντονισμένη, συνειδητή καταγραφή του τοπίου. Αποφασίσαμε πως η συγκεκριμένη θεματική μπορεί να παρουσιαστεί καλύτερα μέσα από οριζόντια κάδρα, καθώς επρόκειτο για φωτογράφιση τοπίου του οποίου η έκταση και οι γεωμετρικές συντεταγμένες έχουν μεγάλη σημασία. Σημαντικό στοιχείο των εικόνων επίσης θέλαμε να είναι ο ορίζοντας καθώς η χωματερή σαν

εγκατάσταση είναι περικυκλωμένη από κάποια στρέμματα άγονης έκτασης και βιομηχανικές μονάδες παραγωγής. Επιπλέον, ήταν σημαντικό να φαίνεται η διαρρύθμιση της εγκατάστασης και των διάφορων εδαφικών επιπέδων του χώρου αυτού. Χρησιμοποιήσαμε μεγάλο βάθος πεδίου, ώστε να υπάρχει ευκρίνεια σε ολόκληρη την εικόνα και ξεχωρίσαμε κάποια στοιχεία που θα υπήρχαν σε όλες τις εικόνες, όπως ο γαλάζιος ουρανός, τα βουνά γύρω από τη χωματερή, το χώμα που από κάτω βρίσκονται θαμμένα όλα τα σκουπίδια. Αποφύγαμε να φωτογραφίσουμε τους εργαζόμενους και εστίασαμε στα επιμέρους στοιχεία που συνέθεταν αυτό τον αχανή τόπο. Προσπαθήσαμε να κρατήσουμε σε όλες τις εικόνες ένα κοινό, ουδέτερο φωτισμό και να πειραματιστούμε με την κλίμακα των αντικειμένων. Πιο συγκεκριμένα να αναδειχθεί μέσα από τις εικόνες το μικρό μέγεθος των ζώων και των ανθρώπων μπροστά στο μέγεθος των μηχανών της εγκατάστασης. Όσον αφορά τη δημιουργία του φωτογραφικού βιβλίου, συμπεριλάβαμε εικόνες του εσωτερικού της χωματερής αλλά και εικόνες από τις διάφορες περιοχές που συνορεύουν με την εγκατάσταση.

Άτιτλο, 2021

Ξεχωρίσαμε κάποιες φωτογραφίες που λειτουργούσαν πολύ μόνες τους και τις τοποθετήσαμε σε διάφορα σημεία του βιβλίου στην αριστερή σελίδα, σαν ένα διάλειμμα από κάθε μικρή ενότητα που δημιουργείτο με τον συνδυασμό δισέλιδων με κοινά στοιχεία. Η σειρά με τις οποίες τοποθετήθηκαν οι εικόνες είναι χρονολογική, καθώς προσπαθήσαμε να εισάγουμε το θεατή σταδιακά στον χώρο, χωρίς να αποκαλύπτουμε από την αρχή την τελική αίσθηση που μας άφησε το τοπίο.

Οι εικόνες μέσα από την εγκατάσταση της χωματερής στόχο έχουν να επικοινωνήσουν στον αναγνώστη μία αθέατη πλευρά της διαχείρισης απορριμμάτων του αστικού ιστού και να αποτυπώσουν όσο γίνεται καλύτερα την πραγματική έκταση του προβλήματος. Μέσα από αυτή την φωτογραφική μαρτυρία θα θέλαμε να αποσαφηνιστεί η τεράστια ανάγκη για το άμεσο και οριστικό κλείσιμο της εγκατάστασης της χωματερής Άνω Λιοσίων-Φυλής και την αποκατάσταση της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος.

Άτιτλο, 2021

Άτιτλο, 2021

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΛΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό πως θα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε το κόστος και τις επιπτώσεις των καταναλωτικών μας συνηθειών. Οι καταναλωτικές μας συνήθειες σε συνδιασμό με την υπερπροσφορά προϊόντων είναι εκείνες που δημιουργούν το έδαφος για την ανεξέλεγκτη αυτή κατάσταση. Οι πολίτες-καταναλωτές έχουν την ευθύνη αλλά και τη δυνατότητα να ανατρέψουν τις υπάρχουσες πρακτικές και να συνειδητοποιήσουν τον ρόλο τους μέσα στην σύγχρονη κοινωνία. Είναι χρήσιμο να τονιστεί, πως δεν αρκεί η τεχνολογική ανάπτυξη για να αντιμετωπιστεί η οικονομική κρίση, η παγκόσμια φτώχεια και η οικολογική καταστροφή που προκαλούνται από την ανεξέλεγκτη κατανάλωση κυρίως των ανεπτυγμένων χωρών. Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι να απελευθερωθούμε από το τρέχον καταναλωτικό πρότυπο και να ακολουθήσουμε μία διαφορετική πορεία για μία ζωή βασισμένη περισσότερο στο "είμαι", αντί του "έχω".

Για να ανατραπεί η υπάρχουσα κατάσταση στη χωματερή Άνω Λιοσίων-Φυλής θα πρέπει το κράτος και οι αρμόδιοι φορείς να αναλάβουν την ευθύνη για την ομαλή αποκατάσταση της περιοχής καθώς και να μεριμνήσουν για τη σωστή λειτουργία της χωματερής αποτρέποντας παντοτινά και αμετάκλητα όλες τις παράνομες

δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα σε αυτήν. Η κυβέρνηση θα πρέπει να ακολουθήσει τις πρακτικές και τα παγκόσμια πρότυπα όσον αφορά τη διαχείριση των απορριμμάτων και πρωταρχικός της σκοπός να είναι η προστασία των πολιτών και του περιβάλλοντος. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην πρόληψη, στην επαναχρησιμοποίηση των ειδών, τη μείωση των αποβλήτων, στην προδιαλογή και την κομποστοποίηση των οργανικών υλικών. Κατά συνέπεια, οι παραπάνω πρακτικές είναι αδύνατον να εφαρμοστούν χωρίς την αντίστοιχη ευαισθητοποίηση και συμμετοχή των πολιτών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Καταναλωτισμός και χωματερές του κόσμου

- Επιμέλεια Μαρία Τσιγγελίδου, 2012, Καταναλωτισμός και Διαφήμιση, <https://katalotismos.weebly.com> (Πρόσβαση 5 Μαρτίου 2021)
- Επιμέλεια Μαρία Τσιγγελίδου, 2012, Καταναλωτισμός και Αιτίες, <https://katalotismos.weebly.com> (Πρόσβαση 5 Μαρτίου 2021)
- E P Christoforidou, Elena Riza, B Scouteris, A Linos ,27 January 2018, Sanitary waste landfills, health impact and legislation <https://www.researchgate.net> (Πρόσβαση 23 Ιουνίου 2021)

Ιστορική εξέλιξη χωματερές Άνω Λιοσίων-Φυλής

- ΧΥΤΑ Φυλής - Μία βρώμικη ιστορία μισού αιώνα, Εφημερίδα «Καθημερινή» , <https://www.cityface.gr> (Πρόσβαση 20 Μαρτίου 2021)
- Το Ιστορικό της Διαχείρισης των Στερεών Αποβλήτων της Αττικής, «Παράπονο Φυλής», <https://paraponofylis.blogspot.com> (Πρόσβαση 25 Μαρτίου 2021)
- Θωμάς Μπιζάς, Η αληθινή ιστορία του ΧΥΤΑ Φυλής, <https://paraponofylis.blogspot.com> (Πρόσβαση 28 Μαρτίου 2021)
- Θωμάς Μπιζάς, Η τρίτη η φαρμακερή και οι προσωπικές μας - μουευθύνες, <https://paraponofylis.blogspot.com> (Πρόσβαση 28 Μαρτίου 2021)

Το σύγχρονο πρόβλημα του ΧΥΤΑ Άνω Λιοσίων-Φυλής

- Θωμάς Μπιζάς, Οι Ευρωπαϊκές οδηγίες ως όπλο για να κλείσει ο ΧΥΤΑ Φυλής, <http://anntilogos.blogspot.com> (Πρόσβαση 28 Μαρτίου 2021)
- Θωμάς Μπιζάς, Εφιαλτικά τα ευρήματα των μελετών για τους ΧΥΤΑ Φυλής, ΔΥΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ, <https://oxixytafilis.blogspot.com> (Πρόσβαση 28 Μαρτίου 2021)
- Στέργιος Ζιαμπάκας, ΧΥΤΑ Φυλής: Μια «απελπιστική περιβαλλοντική κατάσταση», «Η Εφημερίδα των Συντακτών», <https://www.efsyn.gr> (Πρόσβαση 4 Απριλίου 2021)

- Στέργιος Ζιαμπάκας, Βόμβες... αέρος, εδάφους, υπεδάφους στον ΧΥΤΑ Φυλής, », «Η Εφημερίδα των Συντακτών», <https://www.efsyn.gr> (Πρόσβαση 4 Απριλίου 2021)
- Αφροδίτη Δαΐκου, Σπύρος Δοντά, ΟΡΙΑΚΕΣ ΤΙΜΕΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ & ΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΣΕ ΧΗΜΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ 2019(Ελληνική νομοθεσία, ΑCGIH, DFG), <https://www.elinyae.gr> (Πρόσβαση 23 Ιουνίου 2021)
- INTERGEO, Ευρωπαϊκή & Εθνική Νομοθεσία, <https://intergeo.gr/aporripansi-europaiki-ethniki-nomothesia/> (Πρόσβαση 23 Ιουνίου 2021)
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 5 Απριλίου 2006, <https://eur-lex.europa.eu> (Πρόσβαση 23 Ιουνίου 2021)
- Δημήτρης Μπουρίκος, Δυτική Αττική: Οι θάνατοι από νεοπλασίες, 1999-2018, ΔΥΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ, <https://oxixytafilis.blogspot.com> (Πρόσβαση 15 Μαΐου 2021)
- Θανάσης Καρατζάς, Τάκης Σκριβάνος, Ένα γκέτο που το λένε Νέα Ζωή (στον Ασπρόπυργο), <https://www.athensvoice.gr> (Πρόσβαση 26 Μαΐου 2021)

Εργογραφία

- Megan Williams, Ken Grant's photobook pays homage to the Merseyside docklands, <https://www.creativereview.co.uk/ken-grant-benny-profane/> (Πρόσβαση 18 Απριλίου 2021)
- Ken Grant, RRB PhotoBooks, *A Landfill Full of Life*, <https://potd.pdonline.com> (Πρόσβαση 18 Απριλίου 2021)
- Brad Feuerhelm, Ken Grant: Benny Profane And The Right To Refuse, <https://americansuburbx.com> (Πρόσβαση 18 Απριλίου 2021)
- Marigold Warner, Benny Profane: remembering a landfill in the Merseyside docklands, <https://www.1854.photography/2019/07/benny-profane-ken-grant/> (Πρόσβαση 18 Απριλίου 2021)
- Nolan Conway, Photobook *Burial Dance*, <http://www.nolanconway.com> (Πρόσβαση 19 Απριλίου 2021)
- David Rengel Borreguero, *Dirty tourism*, <https://premioluisvaltuena.org> (Πρόσβαση 19 Απριλίου 2021)
- Gavin Yeung, THROUGH THE LENS: Kevin McElvaney, <https://hypebeast.com> (Πρόσβαση 19 Απριλίου 2021)
- Giles Clark, *Haiti: Waste in Time*, <http://www.gilesnclarke.com> (Πρόσβαση 20 Απριλίου 2021)

- Dieter Debruyne, 2019 , Laura Van Severen, *Strata*, <https://urbanautica.com> (Πρόσβαση 20 Απριλίου 2021)
- Laura Van Severen, *Strata (2020)*, <https://lauravanseveren.be/Strata> (Πρόσβαση 22 Απριλίου 2021)
- Laura Van Severen, *Land (2016)*, <https://lauravanseveren.be/Land> (Πρόσβαση 22 Απριλίου 2021)
- Edward Burtynsky, *Manufactured Landscapes*, <https://www.youtube.com> (Πρόσβαση 23 Απριλίου 2021)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΩΝ ΓΥΡΩ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΩΜΑΤΕΡΗ

Στις εγκαταστάσεις του Χυτά Φυλής πραγματοποιείται η διαχείριση των αστικών αποβλήτων των 66 Δήμων του νομού Αττικής και των υγειονομικών αποβλήτων όλης της χώρας. Είναι στην ίδια περιοχή πάνω από 50 χρόνια. Πρόκειται για ένα «θανατηφόρο εχθρό» που υποσκάπτει την υγεία εκατομμυρίων ανθρώπων και υποβαθμίζει την ποιότητα της ζωής μας. Αποτελεί «ντροπή» για τον πολιτισμό μας με το βαρύ περιβαλλοντικό αποτύπωμα που δημιουργεί η λειτουργία του. Η «φαραωνική» αυτή εγκατάσταση που διαρκώς επεκτείνεται και επιβαρύνεται, είναι ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟ ΛΑΘΟΣ πολιτικό - επιστημονικό και αποτελεί μεγάλη κοινωνική ΑΔΙΚΙΑ. Οι ευθύνες βαραίνουν διαχρονικά τις Κυβερνήσεις και τις Αυτοδιοικητικές αρχές, γιατί με τα έργα τους δείχνουν ότι αδιαφορούν για τα προβλήματα που δημιουργούν στην υγεία και την ζωή των πολιτών, όλων των γύρω περιοχών Δυτικής Αθήνας και Αττικής. Οι φωνές αγωνίας και αγανάκτησης των πολιτών και οι πολυετείς αγώνες δυστυχώς αγνοούνται μέχρι τώρα από την πολιτεία ο αγώνας μας όμως συνεχίζεται! Τα περισσότερα καλοκαιρινά βράδια στην Πετρούπολη έχουν γίνει αφόρητα από τις οσμές που φέρνει το άλλοτε δροσερό βοριαδάκι από το Ποικίλο Όρος και αυτό δεν το συγχωρούμε σε κανέναν υπεύθυνο!

Καίτη Παναγιωτοπούλου, Αρχιτέκτων, κάτοικος Πετρούπολης

Εκτός από τους καθημερινούς πονοκεφάλους, τον πονόλαιμο και το τσούξιμο στα μάτια, το χειρότερο, κι αυτό που δεν συνηθίζεται με τίποτα, είναι ότι πρέπει να ζω τις

περισσότερες μέρες του χρόνου σε συνθήκες απόλυτου εγκλεισμού, σαν τιμωρημένη. Τον κήπο μου τον βλέπω μέσα από τα ερμητικά κλειστά τζάμια, κι τα αρώματά του απλώς τα ανακαλώ στη μνήμη μου. Φυσικά, υπάρχουν και καλές μέρες. Για να μας θυμίζουν πώς ζούσαμε κάποτε.

Βασιλική Ηλιοπούλου, συγγραφέας/σκηνοθέτης, κάτοικος Πετρούπολης

Η προσωπική μου κατάθεση για τη χωματερή...

Αρχικά να σας συστηθώ. Ονομάζομαι Γωγωντίνα Αντζάμπου, έχω τελειώσει το τμήμα Ναυπηγών του ΕΜΠ και είμαι επαγγελματίας καθηγήτρια κλασικού μπαλέτου και σύγχρονου χορού. Έχω γεννηθεί και έχω ζήσει τα περισσότερα χρόνια στον δήμο φυλής. Τα τελευταία 17 χρόνια κατοικώ στην Πετρούπολη. Εγώ θα αναφερθώ στην οικονομική εξάρτηση του δήμου Φυλής από τη χωματερή και πώς αυτό έχει διαμορφώσει τον ψυχισμό της τοπικής κοινωνίας καθώς επίσης και στην δική μου προσωπική αντίσταση απέναντι στην οικολογική αυτή καταστροφή.

Η επί μισό αιώνα λειτουργία του ΧΥΤΑ Φυλής αναμφισβήτητα αποτελεί – όπως έχει άλλωστε διαπιστώσει και η Επιτροπή Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου – «μνημείο περιβαλλοντικού χάους, αρρώστιας και ανθρώπινου πόνου». Σύμφωνα με την επίσημη ενημέρωση του διευθυντή του ΧΥΤΑ προς τον κ. Πατούλη τον περασμένο Ιούλιο, ο ΧΥΤΑ θα άντεχε ως τον Νοέμβριο. Όμως, αποφασίστηκε να γίνει ένα πανωσήκωμα ακόμα και να αντέξει ως το καλοκαίρι του 2020. Παρόλο που ο ΧΥΤΑ θεωρείται υπερκορεσμένος. Στο μεταξύ είχαν αποφασιστεί άλλες 2 επεκτάσεις το 2017 και το 2018 και ενώ η Α' και η Β' φάση είχαν ολοκληρωθεί, το 2017 έγινε νέα επέκταση στη Β' και το 2018 στην Α' φάση. Οπότε τώρα συζητάνε για επέκταση στη Γ' φάση.

Να αναφερθώ στις κρυμμένες μελέτες που αποκάλυψε η «Εφ.Συν.» (28/3/2018: Βόμβες... αέρος, εδάφους, υπεδάφους στον ΧΥΤΑ Φυλής) και οι οποίες κατέγραφαν ένα τρομακτικό «κοκτέιλ» ρύπων, βαρέων μετάλλων, ακόμη και ραδιενεργών στοιχείων στην ατμόσφαιρα, το έδαφος και τα υπόγεια ύδατα της ευρύτερης περιοχής του ΧΥΤΑ Φυλής (βλ. Καταγγελία για τις κρυμμένες μελέτες στον ΧΥΤΑ

Φυλής).

Παρόλα αυτά η χωματερή εκτός από οικολογικό πρόβλημα είναι βαθιά κοινωνικό και αυτό εξηγεί την παθητική στάση των κατοίκων. Όλη η κοινωνική και οικονομική δομή της περιοχής έχει συγκροτηθεί πάνω στο μύθο της χωματερής – «τροφού»... που προσφέρει «εργασία» και «έσοδα» για να πληρώνονται οι εργαζόμενοι. Πώς λοιπόν είναι δυνατόν οι κάτοικοι του δήμου Φυλής να ακολουθούν τα κινήματα ή κάποια ενέργεια αντίδρασης όταν ζουν σε μια αυταπάτη ότι ωφελούνται από το καρκίνωμα της χωματερής.

Όταν μετά από χρόνια επισκέφτηκα τη χωματερή το 2017, ένιωσα σοκαρισμένη στη θέα της οικολογικής καταστροφής. Είδα ολόκληρα βουνά σκουπιδιών, το ΚΔΑΥ (Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών) να σιγοκαίει ήδη από το 2015 (και έσβησε το 2019) Μέσα σε αυτή την κόλαση, είδα ανθρώπους να μαζεύουν ότι χρήσιμο υπήρχε προς πώληση, κάποια σπίτια με κήπο σε μια προσπάθεια αντίστασης σε αυτή την τραγική εικόνα, παιδιά να παίζουν με επικίνδυνα υλικά... έβαλα τα κλάματα... Όμως δεν μπορούσα να ξεχάσω αυτό που είδα, με «μπούκωσε» οργή και ένταση και ένιωθα ότι έπρεπε να κάνω κάτι τουλάχιστον απέναντι στην κόρη μου. Επειδή πιστεύω ότι η τέχνη είναι ένας σημαντικός τρόπος να διαμαρτυρηθείς αποφάσισα να εκφράσω τη δική μου κινητική διαμαρτυρία για την παραίτηση έναντι στην αυτοκρατορία των σκουπιδιών, κάτι που νιώθουν ιδιαίτερα οι κάτοικοι του δήμου Φυλής.

Είχα ήδη γνωριστεί με τη ντοκιμαντερίστρια Laure Vermeesch, η οποία ασχολείται με το θέμα της διαχείρισης των σκουπιδιών -εδώ και 3 χρόνια-και βιντεοσκόπησε τη δική μου ακτιβιστική Performance, η οποία προβλήθηκε με τον τίτλο "Quitting" σε μια ανοιχτή προβολή- συζήτηση με τον κόσμο που ήρθε, στο δικό μας χώρο τέχνης Proastio Art. Το αποτέλεσμα ήταν να ωριμάσει η ιδέα μιας performance με κατοίκους της περιοχής και των όμορων δήμων, αλλά και όσων θέλουν να αντισταθούν με αυτόν τον τρόπο, ως μια εναλλακτική πρόταση έκφρασης και αντίθεσης. Παράλληλα οργανώθηκε ένα ετήσιο πρότζεκτ (το οποίο δεν ολοκληρώθηκε λόγω της πανδημίας) με θέμα τη χωματερή και έγινε ανοιχτό κάλεσμα σε καλλιτέχνες να συμμετέχουν με την πρότασή τους. Η ανοιχτή performance-διαμαρτυρία "People Swarm" για τον ΧΥΤΑ Φυλής, πραγματοποιήθηκε έξω από το χώρο της χωματερής, συμμετείχαν

πολίτες της περιοχής, από δήμους των Δυτικών προαστίων και της Αθήνας, έπειτα από σειρά προβών και αυτοσχεδιασμών που πραγματοποιήθηκαν τον Νοέμβριο στο Proastio Art. Έφηβοι, φοιτήτριες και ενήλικες, μεταξύ των οποίων εκπαιδευτικοί, επιστήμονες Πολυτεχνείου, ιστορικός, ψυχολόγος, μουσικοί, ηθοποιοί, χορεύτριες. Την performance παρακολούθησαν κάτοικοι, οικογένειες αλλά και μέλη συλλογικότητας που παρακολουθεί τις πολιτικές εξελίξεις για το θέμα της χωματερής (σύνολο παρευρισκομένων 60 άτομα).

Τελειώνοντας θα ήθελα να επισημάνω ότι το θέμα χωματερή-διαχείριση σκουπιδιών δεν είναι τοπικό... τόπος είναι ολόκληρη η Αττική. Ο αέρας δεν φυσά επιλεκτικά, τα νερό που πίνουμε πηγάζει από το ίδιο σημείο και περνά από το ίδιο έδαφος, τα ζώα που εκτρέφονται στις πλαγιές της Αττικής κλπ.

Επομένως μας αφορά ΟΛΟΥΣ.

ΣΑΦΩΣ Ο ΧΥΤΑ ΦΥΛΗΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΛΕΙΣΕΙ ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΜΕΤΑΚΛΗΤΑ Ή ΜΑΛΛΟΝ ΕΠΡΕΠΕ ΗΔΗ ΝΑ ΕΙΧΕ ΚΛΕΙΣΕΙ.

Γωγωντίνα Αντζάμπου, καθηγήτρια κλασσικού και σύγχρονου χορού, κάτοικος

Πετρούπολης